

Funded by
the European Union

TEI
THAILAND
ENVIRONMENT
INSTITUTE

ศปส
CSNM

Maastricht University

แนวทางการปรับตัวและการเตรียมความพร้อม ของเมืองและชุมชน ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Community-Based Climate Adaptation and Urban Climate Resilience Actions) โดยการสังเคราะห์ข้อมูลและการปฏิบัติงานจริง

จาก 8 โครงการนำร่อง ภายใต้โครงการ SUCCESS

ชื่อหนังสือ:

แนวทางการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมของเมืองและชุมชน
ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
(Community-Based Climate Adaptation and Urban
Climate Resilience Actions)
โดยการสังเคราะห์ข้อมูลและการปฏิบัติงานจริง
จาก 8 โครงการนำร่อง ภายใต้โครงการ SUCCESS

พิมพ์ครั้งที่ 1:

ปี 2567

ที่ปรึกษา:

ดร.ผกามาศ ถิ่นพังงา
(ผู้เชี่ยวชาญด้าน Urban Climate Resilience
และผู้อำนวยการโครงการ SUCCESS)

เรียบเรียง:

กรองจิต กิตติภาส
อนุสรุ โพธิ์ศรี

จัดทำโดย:

โครงการประชาสังคมร่วมแรงเพื่อเปลี่ยนแปลงเมือง
(Strengthening urban climate governance for inclusive,
resilient and sustainable societies in Thailand - SUCCESS)

ลิขสิทธิ์การจัดพิมพ์:

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
16/151 เมืองทองธานี ถนนบอนด์สตรีท ตำบลบางพูด
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120
โทรศัพท์ 0 2503 3333 โทรสาร 0 2504 4826-8

คำนำ

ตามที่สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยได้ดำเนิน “โครงการประชาสังคมร่วมแรงเพื่อเปลี่ยนแปลงเมือง” (Strengthening urban climate governance for inclusive, resilient and sustainable societies in Thailand หรือ โครงการ SUCCESS) สนับสนุนโดยสหภาพยุโรป ระยะเวลาดำเนินงาน 5 ปี โดยความร่วมมือระหว่างสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (TEI) มูลนิธิชุมชนสงขลา (SCF) ศูนย์ประชาสังคมและการจัดการองค์กรสาธารณประโยชน์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (CSNM) Maastricht University (UM) และองค์กรภาคประชาสังคมท้องถิ่นใน 2 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ โดยมี ดร.พกามาศ ถิ่นพังงา เป็นผู้อำนวยการโครงการ และมีคณะกรรมการที่ปรึกษาระดับชาติ และผู้เชี่ยวชาญระดับนานาชาติ ที่ให้การสนับสนุนเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ การขับเคลื่อนตลอดระยะเวลาโครงการ โดยโครงการมีวัตถุประสงค์หลักในการเสริมสร้างกลไกการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาเมืองอย่างทั่วถึงคนทุกระดับชั้น โดยเน้นการสร้างและพัฒนาศักยภาพให้กับภาคประชาสังคมให้มีบทบาทในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อมอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

กิจกรรมภายใต้โครงการที่สำคัญ คือ **การทำงานร่วมกันกับองค์กรภาคประชาสังคม** โดย**การให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาเมืองและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** และทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของเมืองของแต่ละพื้นที่ โดยสนับสนุนการศึกษา “การประเมินความเปราะบางของชุมชนเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” จำนวน 12 ทีม ใน 6 จังหวัด ได้แก่ ภาคใต้ ประกอบด้วย ทีมพะตง ทีมปาดังเบซาร์ ทีมควนลัง และทีมบ่อหยง จ.สงขลา, ทีมโดนดด้วน จ.พัทลุง และทีมละงู จ.สตูล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ทีมขอนแก่น ทีมบ้านไผ่ จ.ขอนแก่น, ทีมสระใคร ทีมหนองคาย จ.หนองคาย, ทีมหนองลำโรง ทีมสามพร้าว จ.อุดรธานี โดยประเด็นหลักได้แก่ ปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง การขาดแคลนน้ำ รวมทั้งการกัดเซาะชายฝั่ง และสนับสนุนการขับเคลื่อนระดับนโยบาย โดยใช้ผลการศึกษา ข้อมูล และองค์ความรู้ที่ได้จากการประเมินความเปราะบางของชุมชนเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นำไปสู่การวางแผนพัฒนายุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมของเมืองและแผนปฏิบัติการ

ด้านสภาพภูมิอากาศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินโครงการนำร่องจำนวน 8 โครงการ อีกทั้งสนับสนุนการขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาเมือง

รายงานฉบับนี้เป็นเอกสารเผยแพร่ภายใต้ โครงการ “*ประชาสังคมร่วมแรงเพื่อเปลี่ยนแปลงเมือง*” หรือ โครงการ SUCCESS จัดทำขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนจากสหภาพยุโรป ซึ่งทีมงานโครงการ SUCCESS มีหน้าที่รับผิดชอบเนื้อหาทั้งหมดโดยเนื้อหาดังกล่าวไม่จำเป็นต้องสะท้อนมุมมองของสหภาพยุโรป

รายงานฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานโดยมูลนิธิชุมชนสงขลา ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานกิจกรรมการประเมินความเปราะบางฯ ร่วมกับทีมประเมินในภาคใต้ ได้แก่ ทีมบ่อয়ง ทีมควนลัง ทีมพะตง และทีมปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา ทีมโตนดด้วน จังหวัดพัทลุง และทีมละงู จังหวัดสตูล รวมทั้ง ศูนย์ประชาสังคมและการจัดการองค์กรเอกชนสาธารณสุขแม่ข่ายมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินกิจกรรมการประเมินความเปราะบางร่วมกับทีมประเมินความเปราะบางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ทีมขอนแก่น และทีมบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ทีมสามพร้าว และทีมหนองสำโรง จังหวัดอุดรธานี และทีมหนองคาย และทีมสระใคร จังหวัดหนองคาย ผ่านการดำเนินงานระดับพื้นที่ และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมพัฒนายุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมของเมืองและแผนปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชน และรวมถึงการดำเนินโครงการนำร่องทั้ง 8 โครงการ สุดท้ายนี้ คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้อื่น และสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักถึงความสำคัญ แนวทางการดำเนินงานของพื้นที่เพื่อเตรียมพร้อม ปรับตัว รับมือ ต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองและชุมชน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นๆ ได้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ได้ต่อไปในอนาคต

คณะผู้จัดทำ
โครงการ SUCCESS

สารบัญ

หน้า

สารจากผู้อำนวยการสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย 1

บทสรุปผู้บริหาร 3

บทที่ 1

ทำไม?...เมืองและชุมชนต้องปรับตัวและเตรียมพร้อม
ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 10
ความเปราะบางด้านสภาพภูมิอากาศคืออะไร ?

บทที่ 2

การดำเนินการปรับตัวและเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 26
ภายใต้โครงการ SUCCESS ผ่านโครงการนำร่อง - เป้าหมายและผลลัพธ์

บทที่ 3

ผลผลิต ผลลัพธ์ จากการดำเนินโครงการนำร่อง 34

บทที่ 4

ยุทธศาสตร์การปรับตัวและเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 65
(Climate Adaptation and Urban Climate Resilience Strategies)

ภาคผนวก 1 แหล่งข้อมูลในการอ่านประกอบ 72

ตัวอักษรย่อ

BCG	Bio-Circular-Green Economy เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว
CCTV	Closed Circuit Television System ระบบการบันทึกภาพเคลื่อนไหวที่ถูกจับภาพโดยกล้องวงจรปิด
CSNM	Center for Civil Society and Nonprofit Management ศูนย์ประชาสังคมและการจัดการองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์
EbA	Ecosystem-based Adaptation - การปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ
GIS	Geographic Information System - ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์
SCF	Songkhla Community Foundation - มูลนิธิชุมชนสงขลา
SUCCESS	Strengthening urban climate governance for inclusive, resilient, and sustainable societies in Thailand project โครงการประชาสังคมร่วมแรงเพื่อเปลี่ยนแปลงเมือง
TEI	Thailand Environment Institute - สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
VA	Vulnerability Assessment การประเมินความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ทสจ.	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
ปก.	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
พอช.	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
สผ.	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
อบจ.	องค์การบริหารส่วนจังหวัด
อบต.	องค์การบริหารส่วนตำบล
อปท.	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

สารจากผู้อำนวยการสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

ดร.วิจารณ์ สิมาฉายา

**ผู้อำนวยการสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย และ
อดีตปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (TEI) ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการดำเนินงานทั้ง 3 แนวทางได้แก่ การลดก๊าซเรือนกระจก การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ รวมถึงการสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการ

จัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนแม่บทด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย (ปีพ.ศ.2558-2593) ภายใต้โครงการต่างๆ ทางสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยได้ทำงานร่วมกับเครือข่ายทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวมทั้งเครือข่ายด้านวิชาการทั้งในและต่างประเทศ และผู้แทนชุมชนในพื้นที่

ภายใต้โครงการได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์สถานการณ์การกลายเป็นเมืองและการเปลี่ยนแปลงของเมืองจากอดีตสู่ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ศึกษาประเมินความเปราะบางโดยชุมชนเพื่อทำความเข้าใจสาเหตุของความเปราะบางของเมือง ชุมชน และกลุ่มคนเปราะบางที่อยู่ในพื้นที่ รวมถึงประเด็นปัญหาสำคัญ ซึ่งเป็นความต้องการอย่างแท้จริงของกลุ่มคนในพื้นที่ที่จำเป็นต้องเร่งแก้ไข นำไปสู่การวางแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการปรับตัวและเตรียมความพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับชุมชนและระดับเมือง นำแผนดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติตลอดจนการดำเนินโครงการนำร่องและผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงระดับนโยบายและการปฏิบัติการในพื้นที่

โดยอาศัยองค์ความรู้ที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ ผ่านการบูรณาการแผนระดับชุมชน
เข้าสู่นโยบายท้องถิ่น ซึ่งข้อมูลการสังเคราะห์ในรายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และบทเรียน
ต่อหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และสื่อสาธารณะที่เกี่ยวข้อง รวมถึง
ผู้ที่สนใจโดยทั่วไป เพื่อนำไปสู่ปฏิบัติการสร้างการเตรียมความพร้อม ปรับตัว รับมือ ของชุมชน
และเมือง ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม โดยการมี
ส่วนร่วมของประชาชนและใช้ระบบนิเวศเป็นศูนย์กลาง

บทสรุปผู้บริหาร

ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างกระบวนการกลายเป็นเมือง (Urbanisation) กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เป็นประเด็นเร่งด่วนและมีความสำคัญกับการอยู่รอดของคน เมืองมีระบบต่างๆและโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของเมือง คนจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ต้องสามารถเข้าถึงทรัพยากร รวมถึงระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม เช่น มีระบบที่ทำให้มีน้ำสะอาดใช้ในการอุปโภคบริโภค มีพลังงานและอาหารเพียงพอ ที่ทุกคนเข้าถึงได้

คนและเมืองมีความเปราะบางต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากการเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็วโดยไม่คำนึงถึงระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งเป็นแหล่งผลิตน้ำและอาหาร การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและการมองข้ามผังเมือง รวมถึงการที่โครงสร้างพื้นฐานที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เกิดความล้มเหลวเมื่อเจอกับภัยพิบัติและวิกฤต ส่งผลให้เกิดผลกระทบซ้ำเติมกับกลุ่มที่เปราะบางอยู่แล้ว การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะทำให้เมืองและคนในเมืองเจอกับปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขบ่อยครั้งขึ้นและรุนแรงขึ้น เช่น การบริหารจัดการน้ำ การเตรียมความพร้อม กับภัยพิบัติทางน้ำ น้ำท่วมซ้ำซาก น้ำไม่พอใช้ อากาศร้อนจัดส่งผลให้พลังงานไม่พอใช้ และการแย่งน้ำ

ดังนั้น การปรับตัว (Climate Adaptation) และเตรียมพร้อมต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Resilience) จะต้องเริ่มจากการวิเคราะห์ความเปราะบางต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Vulnerability) โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนและระบบต่างๆ ของเมือง และวิเคราะห์ความเชื่อมโยงต่อไปถึงพื้นที่ชุมชนเมืองและชนบทอย่างเป็นระบบด้วย

ภายใต้โครงการ SUCCESS ได้ให้นิยามของ “ความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” คือ การที่คน ชุมชน กลุ่มคนต่าง ๆ มีทุน และ ศักยภาพในการเข้าถึงทรัพยากร และ ระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ทำให้ความอยู่รอดและศักยภาพต่อการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ต่อความไม่แน่นอน ต่อภัย และวิกฤตที่มาแบบกะทันหัน

ไม่เท่าเทียมกัน และการที่ระบบต่าง ๆ และโครงสร้างพื้นฐานของเมืองล้มเหลว ไม่เพียงพอทั้งในยามปกติหรือยาม คับขัน และไม่มี การปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการที่เท่าเทียมและเป็นธรรม ดังนั้น การใช้แนวทางการประเมินความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จะนำไปสู่การออกแบบวางแผนแก้ปัญหาที่ต้นเหตุของความเปราะบางอย่างเป็นระบบ และสร้างความมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน โดยไม่ใช้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่เป็นการมองภาพรวม และแก้ปัญหาระยะสั้น กลาง และยาว หรือนำไปสู่การปรับตัว (Climate Adaptation) และสร้างการเตรียมความพร้อมที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ก่อให้เกิดต่อความไม่แน่นอนของสภาพอากาศ และสอดคล้องกับการพัฒนาเมือง การเติบโตของเมือง (Urban Climate Resilience)

การปรับตัวและการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Adaptation and Building Climate Resilience) เป็นกระบวนการ เป็นแนวทางปฏิบัติ เป็น Action ที่ทำได้จริง ที่มาจากการออกแบบวางแผนโดยใช้ผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งเป็นองค์ความรู้เชิงประจักษ์ที่เป็นหลักฐานระดับเมือง กลุ่มชุมชนเปราะบาง

ขั้นตอนนำสู่การปรับตัวและการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Adaptation and Urban Climate Resilience) มีดังนี้

1. การวิเคราะห์ความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ของชุมชนและเมือง
2. การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติ ด้านการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
3. การออกแบบวางแผน งานปฏิบัติ กิจกรรม การปรับตัวและการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
4. ติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) โดยการสร้างตัวชี้วัด เพื่อตรวจสอบว่าความเปราะบางลดลงหรือไม่ ชุมชนและเมืองมีศักยภาพในการเตรียมความพร้อมต่อภัยพิบัติหรือวิกฤตเพิ่มมากขึ้นหรือไม่

5. นำผลที่ได้ไป

- ทบทวนปรับปรุงแก้ไขแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติ ด้านการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- พัฒนาวางแผนการปฏิบัติและกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อสร้างการปรับตัวและศักยภาพในการเตรียมความพร้อมมากขึ้น
- ทบทวนการวิเคราะห์ความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนและเมือง เนื่องจากสถานการณ์เปลี่ยนเกิดจากการพัฒนาเมืองรูปแบบสภาพภูมิอากาศในอนาคตเปลี่ยน

6. การผลักดันแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติ ด้านการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เข้าสู่ระดับนโยบายและแผนงานของหน่วยงานภาครัฐเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพื่อการขับเคลื่อน เพิ่มการปฏิบัติ ขยายผล ต่อยอดไปยังพื้นที่อื่นๆให้ครอบคลุมระดับชุมชน ท้องถิ่น และจังหวัด

การปรับตัวและการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Adaptation and Urban Climate Resilience) เป็นกระบวนการที่จำเป็นต้องดำเนินการทบทวน ทำซ้ำ โดยการสร้างการเรียนรู้ เก็บและวิเคราะห์ข้อมูลตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเมือง การขยายตัวของเมือง รูปแบบสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

รายงานเล่มนี้นำเสนอแนวทางการปรับตัวและการเตรียมความพร้อม (Climate Adaptation and Building Climate Resilience) โดยสรุปและสังเคราะห์ข้อมูลจากกิจกรรมโครงการนำร่องที่มีความสำคัญภายใต้โครงการ SUCCESS โดยคณะทำงานโครงการนำร่อง นำโดยกลุ่มภาคประชาสังคมในพื้นที่ได้มีการพัฒนาและดำเนินโครงการนำร่องไปพร้อมกับการสร้างการมีส่วนร่วมและทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อทำให้เกิดการปรับปรุงกลไกและแนวปฏิบัติด้านการบริหารจัดการเมืองและสภาพภูมิอากาศ และเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติ และปัญหาด้านน้ำ เป็นการเสริมสร้างศักยภาพของภาคประชาสังคมและองค์กรระดับรากหญ้าในท้องถิ่น ในการบริหารจัดการโครงการและแก้ไขปัญหาประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความเปราะบางด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ในการออกแบบวางแผนแนวทางการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กลุ่มภาคประชาสังคมในพื้นที่ได้มีการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติ โดยเชื่อมโยงผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของแต่ละพื้นที่ โดยมุ่งเน้นลดความเปราะบางของกลุ่มคนด้อยโอกาส กลุ่มคนยากจนเมือง กลุ่มชายขอบ รวมถึงกลุ่มสตรี หลังจากจบการดำเนินโครงการนำร่อง

จากการดำเนินโครงการนำร่องทั้ง 8 โครงการ พบว่า ภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมมีทักษะในการออกแบบ วางแผน และพัฒนาโครงการ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น และทำให้กลุ่มชุมชนกลุ่มคนเปราะบาง และกลุ่มคนชายขอบ มีศักยภาพในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยอาศัยบทเรียนจากการดำเนินงานโครงการนำร่องไปปรับใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการเมืองและสร้างการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพภูมิอากาศ

นอกจากนี้ความเป็นอยู่ของกลุ่มคนชายขอบ และกลุ่มเปราะบางได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ผ่านทางเลือก แนวทางปฏิบัติและกลไกการบริหารจัดการของแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ภาคประชาสังคม หน่วยงานในระดับพื้นที่มีองค์ความรู้และความเข้าใจที่เพิ่มมากขึ้น

โดยเฉพาะด้านผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเชื่อมโยงของการขยายตัวของเมืองและความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านน้ำ รวมถึงประเด็นความเท่าเทียมทางเพศและความเปราะบางทางเพศต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวแทนหน่วยงานภาครัฐในการวางแผนและกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับเมืองร่วมกัน โดยได้ร่วมกันหาแนวทาง เครื่องมือในการทำงานร่วมกันในระดับท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ และผลผลิตที่สำคัญของโครงการนำร่อง คือข้อมูลชุมชนที่พร้อมใช้งานและเป็นข้อมูลล่าสุดที่มีความทันสมัย สำหรับการวางแผนและการตัดสินใจเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องทางด้านน้ำ

อย่างไรก็ตาม ตัวแทนของกลุ่มชุมชนชายขอบและกลุ่มชุมชนเปราะบาง ได้รับการยอมรับเพิ่มมากขึ้นและความต้องการของกลุ่มคนเหล่านี้ได้รับการจัดลำดับความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ในการบริหารจัดการ การขับเคลื่อนการดำเนินการที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้รับการบูรณาการเข้าสู่แผนพัฒนาและแนวทางการปฏิบัติของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปธรรมชัดเจนมากยิ่งขึ้น

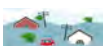
สำหรับยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมของเมืองและแผนปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศของทั้ง 2 ภูมิภาคนั้น มุ่งเน้นประเด็นยุทธศาสตร์ **4 ด้านหลัก** ประกอบด้วย

1) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการพัฒนาเมืองเพื่อเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Urban Development, Urbanisation, Land Use Strategies)

ได้แก่ การส่งเสริมระบบแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ระบบผังเมือง การส่งเสริมการบริหารจัดการเมืองอย่างมีส่วนร่วม และการจัดการเมืองบนฐานระบบนิเวศ (Ecosystem-Based Solutions)

2) ยุทธศาสตร์พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพและความอยู่ดีมีสุขของชุมชนและกลุ่มเปราะบาง (Vulnerable Community Groups)

ได้แก่ ความมั่นคงทางอาชีพและรายได้ ความมั่นคงทางด้านที่อยู่อาศัย การสร้างความเข้มแข็งขององค์กร และพลังทางสังคม สร้างเสริมองค์ความรู้และการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการ และสิทธิต่อเมือง (Right to The City)

3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเมืองอย่างยั่งยืน (Water Resources, Urban Water Management)

ได้แก่ การบริหารจัดการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตร และการรักษาความมั่นคงทางอาหาร การบูรณาการการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม การบริหารจัดการน้ำท่วม น้ำแล้งแบบบูรณาการ และการเสริมสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ

4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการเมือง และภัยพิบัติเพื่อความเท่าเทียมและเป็นธรรมเพื่อเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Governance, Local Government Strategies)

ได้แก่ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการ การพัฒนาระบบการสื่อสาร การจัดการความรู้เพื่อรับมือภัยพิบัติ และการปกครองเมืองแบบร่วมมือของพหุภาคี (Multi-Stakeholder Collaborative Governance)

บทที่ 1

ทำไม?...เมืองและชุมชนต้องปรับตัว
และเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ ความเปราะบาง
ด้านสภาพภูมิอากาศคืออะไร

ภายใต้โครงการ SUCCESS เน้นให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างกระบวนการกลายเป็นเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เมืองมีระบบต่าง ๆ และโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของเมือง คนจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ต้องสามารถเข้าถึงทรัพยากรรวมถึงระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

คนและเมือง มีความเปราะบางต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากการเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็วโดยไม่คำนึงถึงระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งเป็นแหล่งผลิตน้ำและอาหาร และโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอเกิดความล้มเหลวเมื่อเจอภัยพิบัติและวิกฤต

ดังนั้น การปรับตัวและเตรียมพร้อมต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะต้องเริ่มจากการวิเคราะห์ความเปราะบางต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเชื่อมโยงระหว่างคนและระบบต่าง ๆ ของเมือง และวิเคราะห์ความเชื่อมโยงต่อพื้นที่ชุมชนเมืองและชนบทอย่างเป็นระบบด้วย

ในขณะที่เมืองกำลังเจริญเติบโตขึ้น การบริหารจัดการเมืองและระบบต่าง ๆ รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบของเมืองและมีความเชื่อมโยงกัน (เช่น ระบบน้ำ ไฟฟ้า ระบายน้ำ คมนาคม อาหาร ที่อยู่อาศัย เป็นต้น) ถ้าการบริหารจัดการเมืองไม่ดี จะยิ่งสร้างปัญหาและเพิ่มความเปราะบางต่อคน ชุมชน กลุ่มคนบางกลุ่มเพิ่มมากขึ้นได้อีก และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จะยิ่งทำให้ปัญหาที่เกี่ยวข้องทางด้านน้ำ และภัยพิบัติที่มีอยู่แล้วรุนแรง แก้ไขยาก และสลับซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นการวิเคราะห์ความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต้องวิเคราะห์ให้เป็นระบบ รวมถึงวิเคราะห์ความสามารถหรือศักยภาพในการปรับตัว การเรียนรู้ของคน ชุมชน กลุ่มคนต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงาน องค์กร ภาครัฐ ด้วย

ในขณะเดียวกันนั้น การพัฒนาเมืองและการขยายตัวของเมืองที่ไม่คำนึงถึงธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพนั้น ยิ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและนำไปสู่ภัยพิบัติที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เช่น การถล่มลำน้ำ คลอง และพื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อสร้างหมู่บ้านจัดสรร โรงงานอุตสาหกรรม หรือห้างสรรพสินค้า รวมถึงการสร้างถนนที่กีดขวางเส้นทางไหลของน้ำ การถมที่เพื่อยกระดับความสูงของพื้นที่ให้สูงขึ้น และการก่อสร้าง

โดยใช้โครงสร้างแข็ง เช่น การดาดคลองเพื่อเพิ่มศักยภาพการระบายน้ำ การสร้างกำแพงกันคลื่น หรือ ป้องกันน้ำเอ่อล้นจากแม่น้ำ ล้วนแต่นำไปสู่การสร้างปัญหาใหม่ และยิ่งซ้ำเติมปัญหาเดิมที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะปัญหาน้ำท่วมขังที่ทุกเมืองกำลังเผชิญอยู่

เนื่องจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้นจะส่งผลกระทบต่อทุกคน ทุกภาคส่วนบนโลก และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะคุณภาพชีวิต ความอยู่ดีมีสุข สุขภาพ ของคน ชุมชน กลุ่มคนต่าง ๆ (คนจน คนด้อยโอกาส คนชายขอบ อีกทั้งเด็ก ผู้หญิง คนพิการ และคนชรา) ซึ่งมีความหลากหลาย มีความต้องการที่แตกต่างกัน และสามารถเข้าถึงระบบโครงสร้างพื้นฐานของเมืองและทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เท่ากัน ทั้งในช่วงเวลาปกติและช่วงเวลาที่ประสบภัยพิบัติ ทำให้ผลกระทบที่แต่ละคนได้รับจึงไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้นเมืองและชุมชนจำเป็นต้องปรับตัวและเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อลดความเปราะบางด้านสภาพภูมิอากาศดังกล่าว

ขั้นตอนนำสู่การปรับตัวและการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Adaptation and Urban Climate Resilience) มีดังนี้

- 1. การวิเคราะห์ความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนและเมือง**
- 2. การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติ** ด้านการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 3. การออกแบบวางแผน งานปฏิบัติ กิจกรรม การปรับตัว และการเตรียมความพร้อม** ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 4. ติดตามและประเมินผล (monitoring and evaluation)** โดยการสร้างตัวชี้วัดเพื่อตรวจสอบว่าความเปราะบางลดลงหรือไม่ ชุมชนและเมืองมีศักยภาพในการเตรียมความพร้อมต่อภัยพิบัติหรือวิกฤตเพิ่มมากขึ้นหรือไม่

5. นำผลที่ได้ไป

- **ทบทวนปรับปรุงแก้ไขแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติ ด้านการปรับตัว และการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ**
- **พัฒนามาตรการปฏิบัติและกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อสร้างการปรับตัวและศักยภาพในการเตรียมความพร้อมมากขึ้น**
- **ทบทวนการวิเคราะห์ความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ของชุมชนและเมือง** เนื่องจากสถานการณ์เปลี่ยนเกิดจากการพัฒนาเมือง รูปแบบสภาพภูมิอากาศในอนาคตเปลี่ยน

6. การผลักดันแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติ ด้านการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เข้าสู่ระดับนโยบายและแผนงานของหน่วยงานภาครัฐเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพื่อการขับเคลื่อน เพิ่มการปฏิบัติ ขยายผลต่อยอดไปยังพื้นที่อื่น ๆ ให้ครอบคลุมระดับชุมชน ท้องถิ่น และจังหวัด

การปรับตัวและการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Adaptation and Urban Climate Resilience) เป็นกระบวนการที่จำเป็นต้องดำเนินการทบทวน ทำซ้ำ โดยการสร้างการเรียนรู้ เก็บและวิเคราะห์ข้อมูลตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และต้องมีสังคม กลุ่มคน ประชากรหรือชุมชนเป็นศูนย์กลาง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเมือง การขยายตัวของเมือง รูปแบบสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ทั้งนี้เพื่อค้นหาต้นเหตุของปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาเมือง การบริหารจัดการเมือง ระบบต่าง ๆ และโครงสร้างพื้นฐานของเมืองที่เป็นสาเหตุแท้จริงที่ทำให้เกิดความเสี่ยงบาง จำเป็นต้องดำเนิน “การวิเคราะห์ความเสี่ยงบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” ที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในลำดับต้น ๆ เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลและสร้างความเข้าใจถึงผลกระทบจากการพัฒนาเมือง และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเป็นระบบ โดยมีสังคม ประชากรหรือชุมชนเป็นศูนย์กลาง อีกทั้งผลการวิเคราะห์ดังกล่าว จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นต้นเหตุที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนในอนาคต จึงทำให้สามารถสร้างการเตรียมความพร้อมอย่างเป็นระบบเท่าเทียมและเป็นธรรมยิ่งขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำ ลดความเสี่ยงบางด้านสภาพภูมิอากาศ และไม่สร้างปัญหาใหม่ให้เกิดขึ้นอีก และที่สำคัญการวิเคราะห์ความเสี่ยงบางจะได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึก ข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับครัวเรือน ชุมชน กลุ่มคน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวางแผนยุทธศาสตร์ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการรับมือเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

****หมายเหตุ**** สามารถอ่านรายงาน “การประเมินความเสี่ยงบางของชุมชนเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” ฉบับสมบูรณ์ได้ตั้ง link ที่แสดงในภาคผนวก 1 แหล่งข้อมูลในการอ่านประกอบ

การเตรียมความพร้อมรับมือ และปรับตัว
ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ที่ให้แก่ ชุมชน กลุ่มคน และกลุ่มเปราะบางเป็นศูนย์กลาง
Urban climate resilience and climate adaptation

สรุปประเด็นความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ภายใต้โครงการ SUCCESS

ชุมชน กลุ่มคนที่หลากหลายทางด้านสังคมและอาชีพ ภายใต้บริบทเมือง

ปัจจุบันทุกคนกำลังเผชิญกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่แต่ละคน กลุ่มคน และชุมชนได้รับนั้นมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะกลุ่มคนชายขอบ กลุ่มคนรายได้น้อย กลุ่มคนต่างด้าวต่างถิ่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ป่วยติดเตียง กลุ่มผู้หญิงและเด็ก ซึ่งจะเป็นกลุ่มแรกที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเกิดภัยพิบัติ ชุมชนยากจน รายได้น้อย และชุมชนชายขอบ ไม่มีความมั่นคงทางด้านที่อยู่อาศัย เป็นกลุ่มคนที่มีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมาก ไม่ใช่เพียงเพราะพวกเขาอยากจน แต่เพราะพวกเขายังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตและการใช้ชีวิตประจำวัน เมื่อชุมชนยากจนต้องเผชิญวิกฤตหรือภัยพิบัติ ยิ่งทำให้ศักยภาพในการฟื้นตัว ถดถอยลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากข้อจำกัดและการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการ รวมถึงการช่วยเหลือของภาครัฐ

ดังนั้นปัจจัยที่เป็นต้นเหตุสำคัญของความเปราะบางของคนและกลุ่มคน ได้แก่

1. กลุ่มคนหาเช้ากินค่ำ แรงงานรายวัน คนต่างด้าว ต่างถิ่นที่เข้ามาเป็นแรงงานนอกระบบ เป็นประชากรแฝง **เผชิญปัญหาความไม่แน่นอนของอาชีพและรายได้ เมื่อต้องเผชิญภัยพิบัติ** ต้องหยุดงาน ไม่สามารถทำงานได้ ขาดรายได้ ไม่มีเงินออมสำรองไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน
2. แรงงานต่างด้าว ต่างถิ่น ประชากรแฝง **ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิในการรับบริการขั้นพื้นฐาน** ทั้งสิทธิในการรักษาพยาบาล สิทธิได้รับการช่วยเหลือเยียวยาจากภัยพิบัติ สิทธิในการร่วมวางแผนตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต
3. **สิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรของทุกคนเป็นสิ่งสำคัญ** ทั้งการเข้าถึงระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่สำคัญ ทั้งการเข้าถึงน้ำสะอาด การใช้ไฟฟ้า และสิทธิในการเข้าถึงความช่วยเหลือในช่วงเกิดภัยพิบัติ บางพื้นที่ชุมชนต้องเผชิญปัญหาการไม่มีไฟฟ้าใช้อย่างเพียงพอ และยังเกิดเหตุการณ์ไฟฟ้าดับอยู่สม่ำเสมอ เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้ลีสอร์ทและที่พัก เกิดการแย่งชิงทรัพยากร นอกจากนี้ประชากรแฝง แรงงานนอกระบบ บริเวณชุมชนเพิ่มมากขึ้น ความต้องการไฟฟ้าจึงเพิ่มมากขึ้นไปด้วย

4. พื้นที่ชุมชนบางแห่งไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่อยู่อาศัย อยู่ในชุมชนแออัด สภาพแวดล้อมไม่ถูกสุขลักษณะ ขาดระบบสาธารณูปโภคที่เหมาะสม อยู่อาศัยในที่ดินของรัฐ เอกชน วัด หรือ ตั้งอยู่ในพื้นที่พัฒนาโครงสร้างขนาดใหญ่ อาทิ โครงการพัฒนารถไฟความเร็วสูง ขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และขาดทุนทรัพย์ในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้ทนทานต่อภัยพิบัติ เกิดการทับซ้อนของอำนาจหน้าที่ในการดูแล โดยเฉพาะเรื่องระบบสาธารณูปโภค

5. ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนลดลงจากการวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ต่างคนต่างอยู่ รวมทั้งมีประชากรแฝงมากขึ้น ขาดการรวมกลุ่มและความพร้อมในการจัดการและรับมือกับปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

6. ขาดความตระหนักในการเป็นเจ้าของร่วมกันของชุมชนและการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาเมืองและการจัดการความเสี่ยงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ

ด้านการบริหารจัดการน้ำ ในบริบทของการพัฒนาเมือง และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ผลกระทบส่วนใหญ่ของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น จะกระทบทรัพยากรด้านน้ำเป็นสำคัญ ทั้งจากการที่เกิดน้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำไม่พอใช้ การขาดแคลนน้ำ โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนหากฝนตกต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ หรือฝนทิ้งช่วง ซึ่งจะส่งผลกระทบไปยังภาคการเกษตรที่อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก และกระทบต่อปริมาณกักเก็บและสำรองน้ำในเขื่อนต่าง ๆ ในประเทศไทย รวมถึงส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังปริมาณน้ำกักเก็บสำรองไว้ในฤดูแล้ง ซึ่งจะกระทบหลายภาคส่วน อาทิ ภาคการเกษตร ท่องเที่ยว อุตสาหกรรม การผลิตน้ำประปา เพื่ออุปโภคบริโภคของเมือง และการส่งน้ำไปยังภาคการเกษตรในเขตชลประทาน

ดังนั้น ความเปราะบางด้านการบริหารน้ำที่เชื่อมโยงกับบริบทการพัฒนาเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สรุปได้ดังนี้

การบริหารน้ำระดับประเทศ

- **การคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำได้ยาก** ส่งผลให้การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารน้ำ อาทิ การกักเก็บ รวมถึงการแจ้งเตือนภัยไม่ทันทั่วถึง ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และทันสถานการณ์
- **การจัดสรรน้ำขาดความเป็นธรรม** เมื่อปริมาณน้ำต้นทุนมีจำกัด จะเกิดการแย่งชิงทรัพยากรน้ำระหว่างภาคเมือง ภาคการเกษตร และภาคอุตสาหกรรม

การบริหารน้ำระดับท้องถิ่น

- **หน่วยงานระดับท้องถิ่นขาดการบูรณาการข้อมูลและส่งต่อข้อมูล** ที่เป็นประโยชน์ให้แกกันเพื่อร่วมกันประมวลผลและวางแผนรับมือได้ทันทั่วถึง
- **ระบบการบริหารจัดการน้ำ** ทั้งจากน้ำเสียและน้ำท่วม ขาดความสมดุล และขาดการเชื่อมโยงกันเป็นระบบ

- **การไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินและที่อยู่อาศัย** ประกอบกับเป็นพื้นที่ทับซ้อนการบริหารจัดการ ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถเข้ามาจัดการระบบโครงสร้างพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารน้ำระดับชุมชน ครัวเรือน

กลุ่มคนจนเมือง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มแรงงานรายวัน หาเช้ากินค่ำ **จำเป็น** ต้องซื้อหาน้ำสำหรับบริโภคใช้ ซึ่งน้ำสะอาดจะมีราคาแพงมาก

- ชุมชนยากจนส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ลุ่มต่ำ ไม่มีท่อระบายน้ำจึงเ็นน้ำเสียลงพื้นดินโดยตรง อีกทั้งยังเป็นแหล่งระบายน้ำและของเสีย รวมทั้งมลพิษต่าง ๆ ของเมือง ทำให้ช่วงน้ำท่วมขังจะเกิดน้ำเน่าเสียและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค
- ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยจากบ้านเรือน บ้านเช่า และอาคารที่พักที่เพิ่มมากขึ้น

ด้านน้ำท่วม อุทกภัย

ในขณะที่เมืองกำลังเจริญเติบโตขึ้น การบริหารจัดการเมืองและระบบต่าง ๆ รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบของเมืองและมีความเชื่อมโยงกัน (เช่น ระบบน้ำ ไฟฟ้า ระบายน้ำ คมนาคม อาหาร ที่อยู่อาศัย เป็นต้น) ถ้าการบริหารจัดการเมืองไม่ดีจะยิ่งสร้างปัญหาและเพิ่มความเปราะบางต่อคน ชุมชน กลุ่มคนบางกลุ่มเพิ่มมากขึ้นได้อีก และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะยิ่งทำให้ปัญหาที่เกี่ยวข้องทางด้านน้ำและภัยพิบัติที่มีอยู่แล้วรุนแรง แยกยาก และสลับซับซ้อนมากขึ้น และที่สำคัญการจัดการภัยพิบัติและการจัดการเมืองของภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพ ยิ่งทำให้เมืองต้องเผชิญภัยพิบัติบ่อยครั้งขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่อยู่อาศัยของชุมชนยากจนในเมือง ยิ่งซ้ำเติมความเปราะบางและลดศักยภาพในการปรับตัว

ดังนั้น ภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบแนวคิดและวิธีการในการวางแผนและตัดสินใจทั้งด้านการพัฒนาเมืองและการจัดการภัยพิบัติ เช่น กรณีภัยพิบัติน้ำท่วม ปัจจัยที่เป็นต้นเหตุสำคัญของความเปราะบางของคนและกลุ่มคน ด้านน้ำท่วมและอุทกภัย ได้แก่

1. การบริหารจัดการแก้ปัญหาน้ำท่วมในช่วงเกิดอุทกภัย โดยการผันน้ำออกจากพื้นที่เพื่อระบายน้ำท่วมอย่างรวดเร็ว กลับส่งผลให้เกิดปัญหาใหม่ในพื้นที่อื่น หรือพื้นที่ข้างเคียง
2. พื้นที่ชุมชนที่ได้รับภัยพิบัติน้ำท่วม มีความเหลื่อมซ้อนกันของอำนาจการจัดการ ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ เจ้าของที่ดินกับ อบต. อบต. กับ อบต. และ อบต. กับ หน่วยงานอื่น เป็นอุปสรรคในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหา อาทิ ชุมชนมิตรภาพ ชุมชนบ่อทราย
3. กลุ่มชุมชนรายได้น้อยส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย เนื่องจากเป็นที่ลุ่มและเป็นทางผ่านร่องระบายน้ำดั้งเดิมของชุมชนเมือง เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมซ้ำซากเกือบทุกปีและท่วมช้งยาวนานกว่าที่อื่นในช่วงหน้าฝน เพราะไม่มีทางระบายและเป็นที่รองรับน้ำท่วมของเมือง

การขยายตัวของเมืองและการเปลี่ยนแปลงใช้ประโยชน์ที่ดิน

รูปแบบและกระบวนการของการกลายเป็นเมืองในประเทศไทย ล้วนผลักดันให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพิ่มมากขึ้น เพราะการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสม โครงสร้างพื้นฐานที่ไม่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ยิ่งส่งผลให้เกิดการเปิดรับภัยพิบัติที่หลากหลายและภัยพิบัติรูปแบบใหม่เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย เมื่อไม่มีการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาเมืองยังเป็นแบบเดิม ๆ โดยไม่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นอกจากจะทำให้ปัญหาเดิมซับซ้อนยังนำไปสู่การสร้างปัญหาใหม่ จะส่งผลให้ทุกคนมีความเปราะบางเพิ่มมากขึ้นแน่นอน การแก้ปัญหารูปแบบเดิมๆ และการใช้โครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ โดยไม่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ขาดประสิทธิภาพ และมีราคาสูง ทั้งยังมีแนวโน้มในการสร้างปัญหารูปแบบใหม่ให้เกิดขึ้น

โดยประเด็นสำคัญ ด้านเมืองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีดังนี้

1. เนื่องจากการก่อสร้างสถานที่สำคัญในพื้นที่โดยขาดการวางแผนอย่างรอบคอบล่วงหน้า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่โดยรอบ สูญเสียพื้นที่สีเขียว ถูกรุกล้ำด้วยสิ่งปลูกสร้างที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ไร้ทิศทาง ขาดการวางแผนจัดการที่ดิน การถมพื้นที่ ก่อสร้างอาคารบ้านเรือนและสิ่งปลูกสร้าง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนทิศทางน้ำธรรมชาติ

2. ผังเมืองควบคุมเฉพาะการใช้ประโยชน์ที่ดินควบคุมพื้นที่สีเขียว แต่ไม่ได้คำนึงถึงการสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำหรือพื้นที่ระบายน้ำตามธรรมชาติ เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดน้ำท่วมขังในชุมชน และปัญหาการระบายในช่วงฤดูฝน รวมถึงผังเมืองขาดการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการภัยพิบัติอย่างชัดเจน มีการ ผ่อนปรน และเอื้อประโยชน์ให้เกิดการปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อประกอบธุรกิจ

3. มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากการเกษตรเป็นโรงงานอุตสาหกรรมถมที่เพื่อสร้างบ้าน โรงงาน มีผู้คนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากทั้ง คนในพื้นที่ แรงงานต่างถิ่น แรงงานต่างด้าว ทั้งย้ายถิ่นมาศึกษาและประกอบอาชีพ ทำให้มีการเปลี่ยนทิศทางการไหลของน้ำ น้ำท่วมระบายไม่ทัน

4. ประสบปัญหาจากฝุ่นที่เกิดจากโรงงานขนาดใหญ่และการจราจร

5. การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศธรรมชาติ โดยใช้โครงสร้างแข็ง เช่น การดาดคลองคอนกรีต และปิดล้อมรั้วที่ดิน ส่งผลทำให้สูญเสียแหล่งอาหารและพื้นที่ใช้ประโยชน์ตามแนวริมห้วย

6. ขาดการวางแผนระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบระบายน้ำ เนื่องจากชุมชนไม่มีท่อระบายน้ำเสียจึงเทน้ำเสียลงพื้น ทำให้ช่วงน้ำท่วมขังจะเกิดน้ำเน่าเสียและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนและอาคารที่พักที่เพิ่มมากขึ้น

7. มีการสร้างถนน และถมที่เพื่อปลูกสร้างอาคารขวางทางน้ำเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งไม่มีการจัดการเพื่อแก้ปัญหาระบายน้ำ ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมรุนแรงมาก ถนนขาดทรัพย์สินเสียหาย

8. ระบบการระบายน้ำในพื้นที่ยังไม่สัมพันธ์กับสภาพปัญหาน้ำท่วม ทั้งโครงสร้างระบบระบายน้ำในชุมชน และความเชื่อมโยงของระบบระบายน้ำของชุมชนกับระบบโครงข่ายน้ำที่หน่วยงานราชการต่าง ๆ รับผิดชอบ

9. จากนโยบายของประเทศที่กำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้เกิดช่องว่างในการบริหารจัดการพื้นที่ อาทิ เพิกถอนป่าชุมชน มีผู้เข้าไปหาประโยชน์จากป่า ลักลอบนำขยะจากชุมชนทิ้งขยะจากครัวเรือน ขยะที่เป็นเศษวัสดุของเหลือใช้จากการก่อสร้าง เศษวัสดุจากการทุบตีมาทิ้ง โดยชาวบ้านไม่มีสิทธิในการป้องกัน อนุรักษ์ และฟื้นฟูสภาพป่า

บทที่ 2

การดำเนินการปรับตัว
และเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ ภายใต้โครงการ
SUCCESS – ผ่านโครงการนำร่อง -
เป้าหมายและผลลัพธ์

กิจกรรมโครงการนำร่อง เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญภายใต้โครงการ SUCCESS โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงกลไกและแนวปฏิบัติด้านการบริหารจัดการเมืองและสภาพภูมิอากาศ และเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติ และปัญหาด้านน้ำ โดยเชื่อมโยงผลการประเมินความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการด้านการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และมุ่งเน้นประเด็นด้านความเปราะบางของกลุ่มคนด้อยโอกาส กลุ่มคนยากจนเมือง ชุมชนเปราะบาง รวมถึงกลุ่มสตรี

ใช้ข้อมูลจาก**การวิเคราะห์ความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** พัฒนาโครงการนำร่อง เพื่อลดความเปราะบางของชุมชน

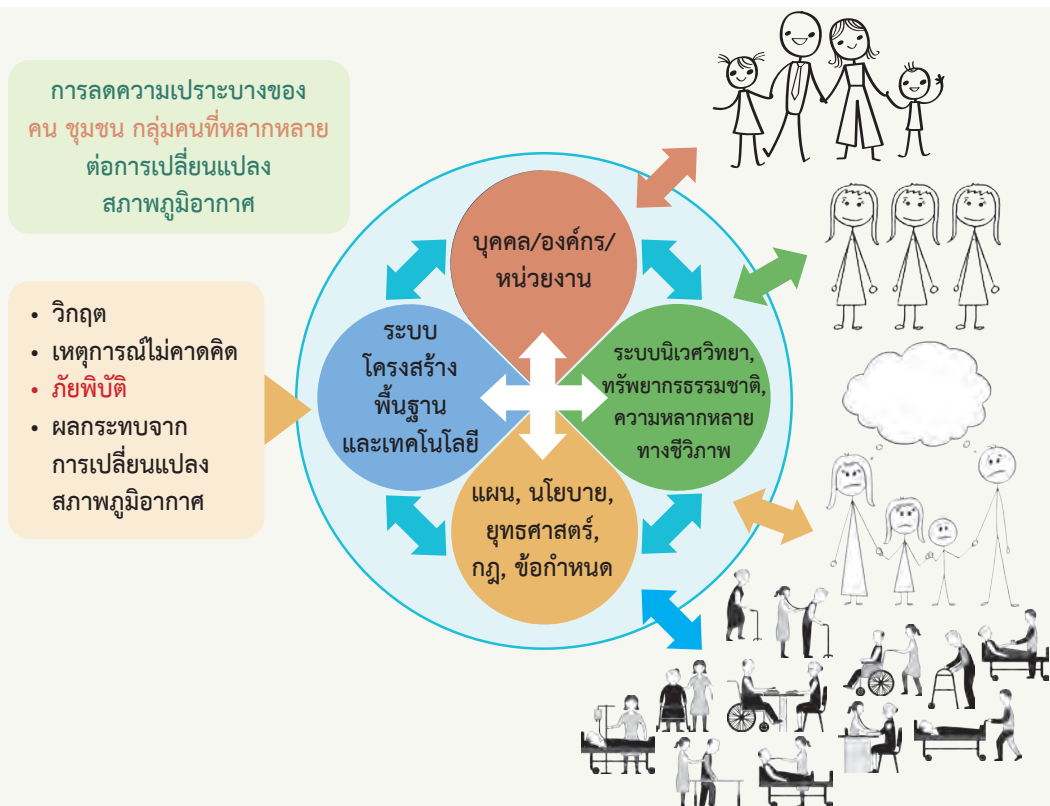
เป้าหมายสูงสุดในการนำไปสู่ Urban Climate Resilience หรือ Climate Resilient Cities โดยประชากรหรือชุมชนเป็นศูนย์กลาง คือ

- การสร้างขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (adaptive capacity, climate adaptation)
- การจัดการความเสี่ยง และผลกระทบ จากภัยพิบัติ อย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม
- การวางแผน นโยบาย แนวทางปฏิบัติ การพัฒนาเมือง ที่คำนึงถึงคน ในทุกระดับชั้นและเท่าเทียมกัน
- การเข้าถึงระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ที่คำนึงถึงคน ในทุกระดับชั้นและเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะ คนชายขอบ คนยากจน และกลุ่มคนเปราะบาง
- การเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนวิถีปฏิบัติและการดูแลกำกับเมือง ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การลดความเปราะบางของคน ชุมชน และกลุ่มคนต่าง ๆ และการสร้างขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการพัฒนาเมือง ภัยพิบัติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จะต้องคำนึงถึง คุณภาพชีวิต วิถีชีวิต รายได้ที่ยั่งยืน รวมถึงเรื่องสิทธิการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน และระบบนิเวศ ที่ต้องรักษา พื้นฟู เพื่อ ความมั่นคงทางน้ำและอาหาร การทำแผน Climate Resilience และแผนปรับตัว (Climate Adaptation) ต้องทำอย่างมีส่วนร่วม แผนที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับแต่ละกลุ่มคน ปัญหา และบริบทพื้นที่ องค์กรหน่วยงานภาครัฐทุกระดับต้องสร้างศักยภาพ สร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ ถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเชื่อมโยงถึงกลุ่มเปราะบาง วิถีชีวิต คุณภาพชีวิต รวมถึงโครงสร้างพื้นฐาน และระบบนิเวศ

การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม วิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกลายเป็นเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงผลกระทบจากความไม่แน่นอนต่อภัยและวิกฤตที่มาแบบกะทันหัน ไม่เท่าเทียมกัน

การดำเนินโครงการนำร่องภายใต้โครงการ SUCCESS นี้ เน้นการฝึกฝนให้ภาคประชาสังคมมีทักษะในการออกแบบ วางแผน และพัฒนาโครงการที่สร้างการเตรียมความพร้อมของเมืองสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติด้านน้ำ รวมถึงปรับปรุงกลไกและแนวปฏิบัติในการดูแลกำกับเมืองด้านสภาพภูมิอากาศให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวของชุมชน กลุ่มเปราะบาง และกลุ่มคนชายขอบ เป็นโครงการที่เน้นวิธีการหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการกับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ การเตรียมความพร้อมของเมืองต่อภัยพิบัติด้านน้ำ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการขยายตัวของเมือง การเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการปรับตัวและลดความเปราะบาง รวมทั้งกลุ่มคนชายขอบ กลุ่มคนยากจน และกลุ่มเปราะบาง ความไม่เท่าเทียมทางเพศ ปัญหาด้านการบริหารจัดการเมือง โดยอาศัยข้อมูลตามยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและแผนปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม โดยโครงการนำร่องที่ได้รับคัดเลือกมีทั้งสิ้น 8 โครงการนำร่อง ดังนี้

1. โครงการนำร่อง “จัดทำแผนและผังภูมินิเวศเพื่อการบริหารจัดการน้ำ และรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” รับผิดชอบการดำเนินงานโดย มูลนิธิเครือข่ายเมืองภาคใต้เพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (มูลนิธิ SCCCRN)

- **โครงการย่อยที่ 1:** จัดทำแผนเพื่อการบริหารจัดการน้ำและพัฒนาเครือข่ายผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตรในเขตลุ่มน้ำควนลัง
มีวัตถุประสงค์ เพื่อวางแผนและพัฒนากลไกความร่วมมือในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและรับมือกับภัยพิบัติในเขตลุ่มน้ำควนลัง
- **โครงการย่อยที่ 2:** จัดทำแผนและผังภูมินิเวศเมืองและชุมชนพะตงเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างกลไกการปฏิบัติเพื่อให้เกิดแผนผังภูมินิเวศของเมืองพะตง และเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

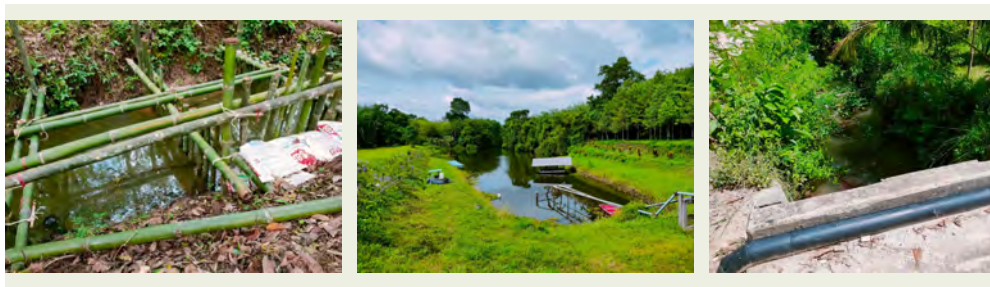
2. โครงการนำร่อง “เสริมสร้างองค์กรชุมชนเข้มแข็งเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงของเมืองและสภาพแวดล้อม” รับผิดชอบการดำเนินงานโดย สมาคมอาสาสร้างสุข

- **โครงการย่อยที่ 1:** เสริมสร้างองค์กรชุมชนเข้มแข็งเพื่อเปลี่ยนแปลงเมืองอย่าง **มีวัตถุประสงค์** เพื่อจัดตั้งองค์กรนิติบุคคลของเครือข่ายชุมชนเมืองอย่าง เพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหารายได้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมของเมืองอย่าง และเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- **โครงการย่อยที่ 2:** จัดทำแผนของโรงเรียนในการรับมือและลดผลกระทบ การเปลี่ยนแปลงคุณภาพอากาศเมืองปาดังเบซาร์ **มีวัตถุประสงค์** เพื่อจัดทำแผนของโรงเรียนและชุมชนในการรับมือและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงคุณภาพอากาศเมืองปาดังเบซาร์

3. โครงการนำร่อง “พัฒนาการมีส่วนร่วมจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำสาย ห้วยชี้ค่างนำไปสู่ความเข้มแข็งของกลุ่มองค์กรอาชีพชุมชนเมืองโดนดด้วน” รับผิดชอบการดำเนินงานโดย สมาคมสร้างสุขชุมชนคนเมืองลุง

มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือให้มีการรับรู้ มีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร และสร้างความเข้มแข็งขององค์กร กลุ่มอาชีพชุมชน เพิ่มมูลค่าผลผลิตและสร้างรายได้

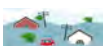
4. โครงการนำร่อง “พัฒนากลไกภาคีเครือข่ายอนุรักษ์ พื้นที่ชุ่มน้ำและใช้ประโยชน์คลองละงู” รับผิดชอบการดำเนินงานโดย สมาคมผู้บริโภคสตุล

มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดทำแผนและกติกาในการบริหารจัดการน้ำเพื่อ อนุรักษ์ พื้นที่ชุ่มน้ำ และใช้ประโยชน์คลองละงู

5. โครงการนำร่อง “ขอนแก่นสนทนา” : เพื่อการเปลี่ยนแปลงเมืองสู่สิทธิที่อยู่อาศัยที่มั่นคงภายใต้การมีส่วนร่วมออกแบบสภาพแวดล้อมและภูมิอากาศของคนทุกคน (Khonkaen Dialogue)” (ขอนแก่น และ บ้านไผ่) รับผิดชอบการดำเนินงานโดย สมาคมผู้บริโภคจังหวัดขอนแก่น

มีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการเปลี่ยนแปลงเมืองในการสร้างความรู้ร่วมและพัฒนาศักยภาพทักษะเครื่องมือการทำงาน และสร้างพื้นที่การสนทนาท้องถิ่นในการเปลี่ยนแปลงเมือง ระหว่างชุมชนเป้าหมายและกลไกท้องถิ่น นำสู่ความร่วมมือและข้อตกลงเพื่อแก้ปัญหาร่วมกับกลไกท้องถิ่น รวมถึงสร้างการสื่อสารและรณรงค์เชิงนโยบายในการเปลี่ยนแปลงเมือง เพื่อสร้างแรงกระเพื่อมทางสังคมในการจัดการปกครองเมืองและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและภูมิอากาศที่มีส่วนร่วมจากคนทุกระดับ

6. โครงการนำร่อง “พัฒนาเมืองแบบร่วมคิด ร่วมทำ บนฐานระบบนิเวศ” (สระใคร และ โคกแมงเงา) รับผิดชอบการดำเนินงานโดย มูลนิธิชุมชนอีสาน

มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างแผนผังระบบนิเวศด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และสร้างข้อตกลงของชุมชน สำหรับเป็นเครื่องมือในการติดตามการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบจากการกลายเป็นเมือง รวมถึงสร้างศักยภาพ ความเข้มแข็งขององค์กรประชาสังคม หรือองค์กรชุมชน ในการเข้าร่วมผลักดันให้เกิดการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาของเมืองบนฐานของระบบนิเวศธรรมชาติ

7. โครงการนำร่อง “เมืองเปลี่ยนชุมชนขยับ: กระบวนการปรับตัวและรับมือ การเปลี่ยนแปลงของเมืองอุดรธานีแบบพหุผู้กระทำการ” (หนองสำโรง และ สามพร้าว) รับผิดชอบการดำเนินงานโดย สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและสาธารณะ

มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ และพัฒนา แนวทางการปรับตัวและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของเมือง รวมถึงปฏิบัติการ ปรับตัวและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองตามแนวทางและแผนปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมของพหุผู้กระทำการ

8. โครงการนำร่อง “การเตรียมพร้อมรับมือภาวะโลกเดือดเครือข่ายเมืองภาคใต้”
รับผิดชอบการดำเนินงานโดย มูลนิธิอนุรักษ์ป่าน้ำสงขลา

มีวัตถุประสงค์ สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเมืองภาคใต้ เพื่อแก้ไขปัญหาระบบนิเวศ การรับมืออุทกภัย น้ำแล้ง คุณภาพอากาศ และเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

บทที่ 3

ผลผลิต ผลลัพธ์
จากการดำเนินโครงการนำร่อง

โครงการนำร่อง หรือ Climate Intervention projects ดำเนินการภายใต้โครงการ SUCCESS มีวัตถุประสงค์ เพื่อการเสริมสร้างศักยภาพของภาคประชาสังคมและองค์กรระดับรากหญ้าในท้องถิ่น ในการบริหารจัดการโครงการ และแก้ไขปัญหาประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความเปราะบางด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สำหรับโครงการนำร่องนี้ ได้นำผลการศึกษาจากการประเมินความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งเป็นองค์ความรู้เชิงประจักษ์ที่เป็นหลักฐานระดับเมือง กลุ่มชุมชนเปราะบางมาใช้ในการออกแบบ โดยมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการด้านการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของแต่ละพื้นที่ พร้อมด้วยการสนับสนุนทางหลักวิชาการ คำแนะนำ และข้อเสนอแนะจาก TEI, SCF และ CSNM ทั้งนี้คณะทำงานโครงการนำร่อง นำโดยกลุ่มภาคประชาสังคมในพื้นที่ได้มีการพัฒนาและดำเนินโครงการนำร่องไปพร้อมกับการสร้างการมีส่วนร่วมและทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ นำไปสู่การบูรณาการแนวปฏิบัติที่ดีด้านสภาพภูมิอากาศเข้าสู่แผนพัฒนาเมือง และกระบวนการวางแผนปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศของเมือง

จากการดำเนินโครงการนำร่องทั้ง 8 โครงการ พบว่า ภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมมีทักษะในการออกแบบ วางแผน และพัฒนาโครงการ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น และทำให้กลุ่มชุมชนกลุ่มคนเปราะบาง และกลุ่มคนชายขอบ มีศักยภาพในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยอาศัยบทเรียนจากการดำเนินงานโครงการนำร่องไปปรับใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการเมืองและสร้างการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพภูมิอากาศโดยมีสังคม กลุ่มคน ประชากรหรือชุมชนเป็นศูนย์กลาง

โครงการนำร่องภายใต้โครงการ SUCCESS มีทั้งหมด 8 โครงการนำร่อง ประกอบด้วย 12 พื้นที่ศึกษาใน 2 ภูมิภาค คือ ภาคใต้ จำนวน 6 เมือง ได้แก่ เมืองควนลัง เมืองพะตง เมืองบ่อียง เมืองปาดังเบซาร์ เมืองโตนดด้วน เมืองละงู และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 6 เมือง ได้แก่ เมืองขอนแก่น เมืองบ้านไผ่ เมืองหนองสำโรง เมืองสามพราวั เมืองสระใคร และเมืองหนองคาย โดยโครงการนำร่องนี้ มุ่งแก้ปัญหาความเปราะบางด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สำคัญของกลุ่มชุมชนเปราะบางผ่านการปรับปรุงกลไกและแนวปฏิบัติด้านการบริหารจัดการเมือง ซึ่งการออกแบบโครงการนำร่องนี้อาศัยข้อมูลและผลการศึกษาจากการประเมินความเปราะบาง ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

และแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการด้านการเตรียมพร้อมของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยถึงแม้แต่ละโครงการนำร่องจะมีความแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละพื้นที่และมีความหลากหลาย แต่มีจุดมุ่งหมายหลักคือเพื่อบรรเทาผลกระทบของกลุ่มคนเปราะบาง กลุ่มคนชายขอบ กลุ่มคนยากจน และกลุ่มผู้หญิง และเสริมสร้างกลไกของความเชื่อมโยงระหว่างนโยบาย องค์กรความรู้ และการปฏิบัติ รวมทั้งการบริหารจัดการเมืองระดับท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น

ผลลัพธ์ระดับกลุ่มคนชุมชนเปราะบาง (Vulnerable groups)

“ความเป็นอยู่ของกลุ่มคนชายขอบ และกลุ่มเปราะบางได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ผ่านแนวทางเลือก แนวทางปฏิบัติและกลไกการบริหารจัดการที่ดี นำไปสู่การแก้ปัญหาในมิติทางด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความเปราะบาง ”

เมืองควนลัง จังหวัดสงขลา

1. จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเกษตรสุขภาพควนลัง เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเกษตรกรในพื้นที่ตำบลควนลังให้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกมากขึ้น รวมถึงช่วยให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน รวมถึงการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมสินค้าผลิตภัณฑ์แผนการผลิตล่วงหน้าให้กับเกษตรกรช่วยประกันรายได้ล่วงหน้าให้กับเกษตรกร
2. เพิ่มช่องทางจุดนำร่องการส่งผลผลิตเกษตรปลอดภัย จำนวน 2 จุด ได้แก่ ตลาดรถเขียว และการส่งผลิตให้กับร้านอาหาร Hamble Farm Kitchen

เมืองบ่อयाง จังหวัดสงขลา

1. ชุมชนเกิดการมีความร่วมมือมากขึ้น
ผ่านกิจกรรมการจัดทำแผนที่ชุมชน
ผังองค์กรชุมชน ประวัติศาสตร์ชุมชน
และแผนการรับมือฯ รวมทั้งรับทราบ
สภาพปัญหาของชุมชน ความเปราะบาง
ของคนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น
2. สร้างความเข้มแข็งของชุมชนผ่านกลไก
การทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่าย
ในชุมชนและคณะทำงานชุมชน รวมถึง
ประสานงานทั้งจากบุคคลภายนอกและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุน
การแก้ไขปัญหาจากการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศแบบมีส่วนร่วม

“ ผลกระทบจากภัยพิบัติและหรือปัญหาที่เกี่ยวข้องทางด้านน้ำ
ที่กลุ่มคนชายขอบและกลุ่มเปราะบางต้องเผชิญลดลง ”

เมืองโตนดด้วน จังหวัดพัทลุง

1. จากการสร้างฝายมีชีวิต ส่งผลให้
การชะลอน้ำและกักเก็บน้ำให้ชุมชนได้ใช้
ในฤดูแล้ง
2. กลุ่มอาชีพเกษตรสามารถทำการผลิต
ได้มากขึ้น ลดรายจ่ายครัวเรือน และ
ส่งผลให้เกิดการออมในชุมชนดีขึ้น มีทุน
หมุนเวียนในพื้นที่

“ ความเข้าใจและองค์ความรู้ของชุมชน กลุ่มคนชายขอบ และกลุ่มเปราะบาง เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะด้านผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเชื่อมโยงของการขยายตัวของเมืองและความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านน้ำ ”

เมืองพะตง จังหวัดสงขลา

1. มีการเพิ่มศักยภาพการทำงานของ อสม.

ในการให้ความรู้และชี้แจงเกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการขั้นพื้นฐาน ให้กับคนในพื้นที่ คนต่างถิ่น คนต่างด้าวและกลุ่มเปราะบาง

เมืองบ่อียง จังหวัดสงขลา

1. ชุมชนมีการเข้าถึงข้อมูลและนำข้อมูลด้านอากาศมาใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือกับศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออก ผ่านเครือข่ายอุตุนิยมวิทยาภาคประชาชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ่อียง

เมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา

1. ครู นักเรียน ผู้ปกครอง มีความรู้เกี่ยวกับ PM 2.5 เพิ่มมากขึ้น ผ่านการให้ความรู้ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุม มลพิษที่ 16 การสอดแทรกเนื้อหา หน้าเสาธง และชุดสื่อวีดิโอ
2. กลุ่มผู้ปกครอง เด็กนักเรียน และกลุ่ม เปราะบาง ได้เรียนรู้วิธีการป้องกัน การรับมือฝุ่น PM 2.5
3. ตัวแทนชุมชนที่เข้าร่วมเป็นคณะทำงาน ได้เข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ และการเรียนรู้ในการ ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ในเรื่องน้ำท่วม ภัยแล้ง และสถานการณ์สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

เมืองโตนดด้วน จังหวัดพัทลุง

1. เครือข่ายองค์กรกลุ่มอาชีพและเครือข่าย ระดับตำบลได้รับการพัฒนาศักยภาพ ผ่านกิจกรรมการศึกษาดูงาน การทำฝาย มีชีวิต การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพให้มีความยั่งยืน การรักษาระบบนิเวศสายน้ำ การสร้างจิตสำนึกในการดูแลสายน้ำสายชีวิต และผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วมภายใต้ โครงการ
2. กลุ่มเกษตรกรมีความรู้และความตระหนักเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ
3. คณะทำงานและหน่วยงานผู้รับทุนได้เรียนรู้การบริหารจัดการ การใช้เครื่องมือ วิธีการ รวมถึงพัฒนาการทำงานเป็นทีมร่วมกับชุมชน เพื่อร่วมวางแผนในการแก้ปัญหาภัยพิบัติ และเป็นศูนย์รวมองค์กรภาคีเครือข่ายให้สามารถมาร่วมทำกิจกรรมร่วมกันได้มากขึ้น

1. กลุ่มเกษตรกร/ประมงพื้นบ้านมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรริมคลองมากขึ้น

2. กลุ่มเปราะบาง/คนพิการ/ผู้ป่วยติดเตียง/ผู้สูงอายุ มีส่วนร่วมขับเคลื่อนร่วมกับชมรมผู้พิการในการบริหารจัดการขยะ ดูแลรักษาลำคลองและอนุรักษ์พื้นที่นันทนาการ พันธุ์สัตว์น้ำ/พืชริมคลอง

เมืองบ้านไผ่ และเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

เมืองสระใคร และเมืองโคกแมงเงา
จังหวัดหนองคาย

เมืองสระใครและเมืองโคกแมงเงา จังหวัดหนองคาย

1. อาสาสมัครชุมชนมีความรู้ความเข้าใจแนวทางการสำรวจข้อมูล “ผังภูมินิเวศ” ข้อมูลพื้นที่น้ำท่วม และผลกระทบที่มีต่อกลุ่มเปราะบาง
2. ชุมชนและท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูลบริบทของชุมชนมากขึ้น

2.2 แผนผังระบบนิเวศพื้นที่เมืองสระใคร

“ มีความเข้าใจข้อมูลหรือองค์ความรู้ในประเด็นความเท่าเทียมทางเพศ และความเปราะบางทางเพศต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อนำไปสู่การแก้ไขที่เหมาะสม ”

เมืองพะตง จังหวัดสงขลา

1. กลุ่มผู้หญิงและกลุ่มแม่เลี้ยงเดี่ยว ซึ่งเป็นคนต่างถิ่น ต่างดาว มาอยู่ในพื้นที่ได้รับการพัฒนาความสามารถ โดยการส่งเสริมการเพิ่มภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง

เมืองบ่อียง จังหวัดสงขลา

1. กลุ่มสตรีของแต่ละชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น โดยได้รับความรู้เรื่องของภัยพิบัติและการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น นำเสนอความต้องการและแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยพบว่า เพศหญิงเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเกิดคณะทำงานชุมชนที่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

เมืองโดนดด้วน จังหวัดพัทลุง

1. กลุ่มผู้หญิงมีภาวะผู้นำในการแก้ปัญหา การประสานความร่วมมือ และได้รับการยอมรับในการเสนอความคิดเพิ่มมากขึ้น โดยส่วนใหญ่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการจะเป็นผู้หญิง

เมืองละงู จังหวัดสตูล

1. กลุ่มสตรีได้มีโอกาสในการเสนอแนวคิด ร่วมวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างพื้นที่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ
2. ผู้หญิงมีบทบาทมากขึ้นในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการปลูกป่าชายเลน การประสานงาน การสร้างความเข้าใจ รวมถึงมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางอื่น

เมืองบ้านไผ่ และเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

1. มีการจัดตั้งกลุ่ม “กลุ่มแม่หญิงริมราง” เพื่อส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครสตรีในเขตเทศบาลนครขอนแก่น และเพื่อขับเคลื่อนติดตามแก้ปัญหาเมืองในระยะยาว
2. ได้แผนและการอบรมพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครชุมชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงเมืองที่เน้นการส่งเสริมบทบาทสตรีและการมีส่วนร่วมของกลุ่มเปราะบางในชุมชนจำนวน 1 แผน
3. ผลักดันแกนนำสตรีอาสาสมัครเมืองจำนวน 2 ท่าน ได้รับการแต่งตั้งเป็น “คณะกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนเมือง เทศบาลขอนแก่น”

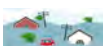

เมืองสระใครและเมืองโคกแมงเงา จังหวัดหนองคาย

1. กลุ่มสตรีซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ชุมชนโคกแมงเงาได้รับประโยชน์ จากการจัดกิจกรรม และการแก้ปัญหาผลกระทบ
2. กลุ่มสตรีเข้ามามีส่วนร่วมเป็นกลไกคณะกรรมการขับเคลื่อนงาน การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะในกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงนำเสนอปัญหาที่กลุ่มผู้หญิงได้รับจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เมืองหนองลำโรง และเมืองสามพรา้ว จังหวัดอุดรธานี

1. กลุ่มอาสาสมัครชุมชน ได้เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ผู้หญิงได้เข้ามามีส่วนร่วมและพัฒนาชุมชนตนเอง รวมทั้งสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูล รวมถึงการประสานความร่วมมือ

ผลลัพธ์ระดับศักยภาพด้านวิถึปฏิบัติ และการบริหารจัดการเมือง (Urban governance)

“ความเข้าใจและองค์ความรู้ของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเปราะบางทางสังคม การกลายเป็นเมือง และปัญหาที่เกี่ยวข้องด้านน้ำ เพิ่มมากขึ้น ”

เมืองละงู จังหวัดสตูล

1. หน่วยงานผู้รับทุนได้พัฒนาศักยภาพในการวางแผนการบริหารจัดการ รวมถึงพัฒนาการสื่อสารทำความเข้าใจกับคนในพื้นที่ และสร้างความร่วมมือกับชุมชนในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น

เมืองหนองลำโรง และเมืองสามพรา้ว จังหวัดอุดรธานี

1. หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน เกิดความเข้าใจประเด็นปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่ตรงกัน

“การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ผ่านการประสานความร่วมมือด้านการพัฒนา การบริหารจัดการปัญหาทางด้านน้ำ และ การเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติเพิ่มมากขึ้น ”

เมืองควนลัง จังหวัดสงขลา

1. ได้แนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้ข้อเสนอแนะสำหรับภาคประชาชนเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำ

เมืองบ่อ่าง จังหวัดสงขลา

1. ขยายเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน
ในอำเภอบ่อ่าง จาก 4 ชุมชน เป็น 55
ชุมชน เพื่อยกระดับการทำงานร่วมกัน
ในระดับเมือง

เมืองพะตง จังหวัดสงขลา

1. ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออก
ให้การสนับสนุนและอบรมการใช้ข้อมูล
อุตุนิยมวิทยาเพื่อเป็นข้อมูลและแนวทาง
เบื้องต้นในการช่วยเหลือตัวเองให้กับชุมชน
และกลุ่มเปราะบางเมืองพะตง

เมืองบ้านไผ่ และเมืองขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่น

1. แนวทางในการจัดระบบกลุ่มและเครือข่าย
ขบวนชุมชนริมรางรถไฟ
2. มีอาสาสมัครแกนนำเมือง ประกอบด้วย
ชุมชน อาสาสมัครเยาวชนเมือง และ
ภาคประชาสังคม เพื่อร่วมพัฒนาศักยภาพ
และความรู้ความสามารถในการทำงาน
แก้ปัญหาเมือง
3. ชุมชนได้ฝึกใช้เครื่องมือ “แผนผังภูมิโนเวศ”
ทำให้เป็นปัญหาสภาพภูมิอากาศและการ
ขาดแคลนน้ำ ทำให้วิเคราะห์ปัญหาได้
อย่างเป็นระบบ และออกแบบแนวทาง
ในการรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เมืองสระใคร และเมืองโคกแมงเงา จังหวัดหนองคาย

1. คณะทำงานโครงการได้พัฒนาทักษะในการใช้ “แผนผังภูมินิเวศ” (Ecological Spatial Plan) ในการเป็นเครื่องมือยุทธศาสตร์ (Strategic Instrument) ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาจัดการเมือง ควบคู่กับการใช้แผนที่ดินดิน และระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ GIS (geographic information system) ที่ใช้กำหนดข้อมูลและสารสนเทศ ข้อมูลและแผนที่ที่มีส่วนสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) โดยเน้นพื้นฐานจากการมีส่วนร่วมของภาคส่วนภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในพื้นที่

เมืองหนองลำโรง และเมืองสามพรา้ว จังหวัดอุดรธานี

1. กลุ่มผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน คณะกรรมการ อสม. และตัวแทนชาวบ้าน ผู้ประสบปัญหาในพื้นที่ ได้จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครชุมชน 1 กลุ่ม เพื่อเข้ามาร่วมผลักดันการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเมือง

“ ได้แนวทางและ/หรือ เครื่องมือสำหรับการทำงานร่วมกันในท้องถิ่น ที่มีประสิทธิภาพ อาทิ พื้นที่/ช่องทางในการหารือ แลกเปลี่ยนข้อมูล และองค์ความรู้ ”

เมืองละงู จังหวัดสตูล

1. แนวทางการดำเนินการร่วมกับ สปสช. เทศบาลตำบลกำแพง และศูนย์สูงวัย สร้างสุข และศูนย์กายอุปกรณ์ปันรักปันสุข ในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ กิจกรรมฟื้นฟูแหล่งน้ำ และขยายผลไปพื้นที่อื่น

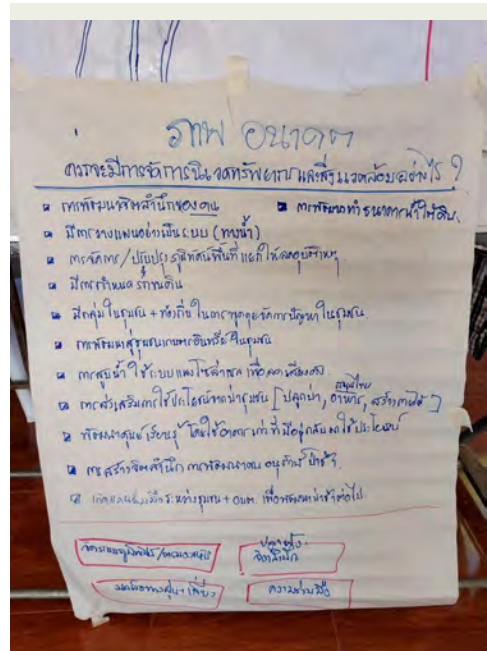
เมืองบ้านไผ่ และเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

1. ได้ข้อเสนอแนะต่อการเปลี่ยนแปลงเมือง
สู่สิทธิที่อยู่อาศัยที่มั่นคงในระดับชุมชน
2. ได้พื้นที่สนทนาร่วม ทั้งในระดับชุมชน
เป้าหมาย และกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ทั้งระดับท้องถิ่นและนโยบาย

เมืองหนองลำโรง และเมืองสามพรา้ว จังหวัดอุดรธานี

1. ได้พื้นที่สนทนาร่วมกัน มีการจัดเวที
แลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิเคราะห์ประเด็น
ปัญหาเพื่อหาข้อสรุปในการแก้ปัญหา
ร่วมกัน
2. การผลักดันเชิงนโยบายและสื่อสาร
สาธารณะ โดยนำเสนอข่าวการจัดเวที
ปรึกษาหารือสาธารณะที่ผู้เกี่ยวข้อง
ทุกฝ่ายเข้าร่วมกิจกรรม
3. สร้างกติกาและข้อตกลงร่วมกันในการ
แก้ไขปัญหาเฉพาะของเมือง ในรูปแบบ
ธรรมนูญชุมชน ข้อเสนอเชิงมาตรการ
เร่งด่วน และข้อเสนอแก้ไขปัญหาคือ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลลัพธ์ระดับการตัดสินใจและการวางแผนนโยบาย (Policy planning and decision-making)

“ได้แนวทางการมีส่วนร่วมในการวางแผนและกระบวนการตัดสินใจร่วมกับ
หน่วยงานท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น ”

เมืองควนลัง จังหวัดสงขลา

1. กลุ่มผู้ใช้น้ำได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นตัวแทนเกษตรกรในพื้นที่ จำนวน 39 ท่าน เพื่อร่วมวางแผนบริหารจัดการน้ำให้เหมาะสมและลดความรุนแรงที่เกิดจากภาว
ะน้ำแล้ง และน้ำท่วม

เมืองพะตง จังหวัดสงขลา

1. จัดตั้งคณะกรรมการเมือง เพื่อร่วมมือในการบริหารจัดการน้ำทั้งน้ำแล้ง
และน้ำท่วม และร่วมแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยตลอดแนวทางรางรถไฟ

คำสั่งเทศบาลนครขอนแก่น

ที่ 2029/2565

เรื่อง คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนเมืองตามโครงการบ้านมั่นคง

.....

ตามที่เทศบาลนครขอนแก่น ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ร่วมกันดำเนินงาน ตามโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเขตเมืองขอนแก่น (โครงการบ้านมั่นคง) การดำเนินการดังกล่าวเป็นการทำงานโดยมีชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโดยตรงเป็นแกนหลักที่จะขับเคลื่อนงานและแก้ไขปัญหา โดยเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายชุมชนระดับเมือง ซึ่งจะมีการพัฒนาเป็นเครือข่ายระดับภาคและระดับประเทศต่อไป เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ด้วยความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และสามารถแก้ไขปัญหาของผู้ที่เดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยได้ โดยมุ่งให้เกิดแนวทางและแผนการแก้ปัญหาที่ครอบคลุมทุกชุมชนที่ไม่มีความมั่นคงในเมือง สนับสนุนให้เกิดกลไกการพัฒนาเมืองร่วมกัน โดยชุมชนเป็นแกนหลัก ร่วมกับภาคีต่างๆ เช่น หน่วยงานท้องถิ่น เทศบาล สถาบันการศึกษา ฝั่งเมือง นักพัฒนาเอกชน ฯลฯ เพื่อร่วมกันวางแผนและจัดกระบวนการพัฒนาเมืองควบคู่กันไป ตามคำสั่งเทศบาลนครขอนแก่นที่ 795/2564 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนเมืองตามโครงการบ้านมั่นคงทำงาน ซึ่งในวันที่ 19 กรกฎาคม 2564 ที่ประชุมคณะกรรมการฯ ได้มีมติที่ประชุมให้มีการเปลี่ยนแปลงรายชื่อคณะกรรมการบางส่วน ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ

1.1 นายธีระศักดิ์ ธิมายุพันธ์	นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น	ประธานกรรมการ
1.2 นายมนตรี สิงห์บุญณภัทร	รองนายกเทศมนตรีนครขอนแก่น	กรรมการ
1.3 นายวิทยา ภูโยสาร	ปลัดเทศบาล	กรรมการ
1.4 นางอารีย์ สุรารักษ์	รองปลัดเทศบาล	กรรมการ
1.5 นางปริญดา เอียสกุล	ผู้อำนวยการสำนักสวัสดิการสังคม	กรรมการ
1.6 นางทิมาพร จันทรง	ผู้อำนวยการสำนักคลัง	กรรมการ
1.7 นายดิเรก พิมพ์จันทร์	นิติกรชำนาญการ	กรรมการ
1.8 นางวิมลรัตน์ นามตะ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	กรรมการ
1.9 นายสุพจน์ เพิ่มพูล	นายช่างโยธาอาวุโส	กรรมการ
1.10 นายอภิสิทธิ์ อินทร์ไธโล่	นายช่างโยธาอาวุโส	กรรมการ
1.11 ผศ.ดร.วิบูลย์ วัฒนนามกุล	คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	กรรมการ

/2.คณะกรรมการ

เมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา

1. มีแผนการรับมือและลดผลกระทบ การเปลี่ยนแปลงคุณภาพอากาศเมือง ปาดังเบซาร์ ของโรงเรียนชุมชนบ้านปาดัง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษา ครูผู้ดูแลหรือผู้ปกครอง ใช้เป็นแนวทาง ในการลดและป้องกันฝุ่นละอองขนาด ไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) นำไปสู่ การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีเพื่อคุ้มครอง คุณภาพชีวิตของเด็กนักเรียน นักศึกษา
2. มีคณะกรรมการรับมือภาวะเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ ที่กำกับดูแลสนับสนุนและติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ในการแก้ไข ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประสานความร่วมมือภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อ ลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเปราะบาง และให้ข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่ รับผิดชอบ

เมืองโตนดด้วน จังหวัดพัทลุง

1. คณะกรรมการเมืองและคณะอำนวยการได้รับการจัดตั้ง ประกอบด้วยตัวแทนภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวมทั้งตัวแทนชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อประสานความร่วมมือแบบบูรณาการ ต่อยอดการดำเนินงาน เพื่อให้เกิด การดำเนินกิจกรรมในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและขยายผลกิจกรรมให้มากขึ้น

เมืองละงู จังหวัดสตูล

1. มีคณะกรรมการบริหารลุ่มน้ำคลองละงูในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อประสานงานภาคีเครือข่าย โดยบูรณาการข้อมูล การจัดทำแผน การจัดทำข้อเสนอ นโยบาย การประเมินสถานการณ์คลอง การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ รวมถึงการกระตุ้นให้เกิดกลไกระดับตำบล

เมืองบ้านไผ่ และเมืองขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่น

1. เกิดการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย ได้แก่ การรถไฟแห่งประเทศไทย, ผู้ว่าราชการจังหวัด, สำนักงานจังหวัด, ธนารักษ์พื้นที่ จ.ขอนแก่น, เทศบาลนครขอนแก่น, สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)

2. เกิดคณะกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนเมือง เทศบาลนครขอนแก่น เพื่อต่อยอดการดำเนินงาน การประสานงาน และความร่วมมือแบบบูรณาการ ประกอบไปด้วย 3 คณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการดำเนินงาน และคณะกรรมการตัวแทนองค์กรเครือข่าย

1. เกิดคณะกรรมการพัฒนาเมืองระดับพื้นที่ และระดับพื้นที่เฉพาะ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพข้อจำกัดการทำงานของแต่ละภาคส่วนและสภาพปัญหาเฉพาะของพื้นที่

เมืองควนลัง จังหวัดสงขลา

1. **ได้ฐานข้อมูลผังน้ำ** (ขนาดพื้นที่รับน้ำฝน เส้นทางน้ำ และอาคารที่ก่อสร้างในลำน้ำ ของ คลองต่ำและคลองลาด) **และฐานข้อมูลเกษตรกร** (ชื่อ ที่อยู่ ขนาดพื้นที่ พืชที่ปลูก ปริมาณ การใช้น้ำ แหล่งน้ำที่ใช้ และสถานการณ์เข้าร่วมกลุ่มผู้ใช้น้ำ) เพื่อนำไปใช้วางแผนการ บริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร และฐานข้อมูลเกษตรกรการผลิตแบบปลอดภัยพืช เพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารของตำบลควนลัง
2. (ควนลัง) ได้แผนการบริหารจัดการน้ำเพื่อบริการพื้นที่และบริหารจัดการน้ำเพื่อ การเกษตรพื้นที่ลุ่มน้ำควนลัง จำนวน 1 แผน เพื่อผลักดันเข้าสู่แผนนโยบายของภาครัฐ

เมืองพะตง จังหวัดสงขลา

1. ฐานข้อมูลในการอ้างอิงการบริหารจัดการ วางแผนช่วยเหลือ
2. ได้แผนชุมชน “บ้านหลบมุม” ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับการวางแผนและมาตรการที่เกี่ยวข้อง
3. ฐานข้อมูลและแผนที่ชุมชนได้รับการ update และเชื่อมโยงเข้ากับฐานข้อมูลสารสนเทศ GIS ของเทศบาล
4. พัฒนาการบริหารจัดการน้ำจากฐานข้อมูลที่วิเคราะห์ของโครงการ

แผนชุมชนกราด พ.ศ.2567-2569

วิสัยทัศน์ : เป็นชุมชนรักสามัคคี มีความเป็นหนึ่งเดียว เข้มแข็ง ปลอดภัย
พึ่งตนเองได้ สามารถรองรับสังคมสูงวัยและมีส่วนร่วมการพัฒนา

ด้านสุขภาพ

- ประชาชนส่วนใหญ่ที่เป็นผู้สูงอายุจะป่วยเป็นโรคเบาหวาน โรคไต โรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน ไม่นับ
- มีผู้ป่วยติดเตียง 8 คน พัก 3 คน
- **กิจกรรม:**
- จัดทำแผนสุขภาพชุมชน อสม.เป็นศูนย์กลางสุขภาพ พร้อมมอบสิ่งอำนวยความสะดวก ทำแผนปรับพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยง กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพเด็ก
- ทำโครงการออกกำลังกายและสุขภาพในการออกกำลังกายในสวน รน ออเดิน ตามรูปแบบที่เหมาะสม 3-5 วัน/สัปดาห์
- สานวนเด็กเล่น เป็นที่ทำการรณรงค์สุขภาพ

เดือน ร.ร. 30 พฤศจิกายน 2566

ด้านสภาพแวดล้อม

- จัดการขยะที่เป็นปัญหาร่วมในการจัดการขยะขยะรีไซเคิล(ไปทำกิจ)
- มีจำนวนจากฝนตกหนักกับ 100 มม. บริเวณชุมชนอยู่สูง แต่พื้นที่ราบลุ่มด้านล่าง ทำให้น้ำไหลลงสู่บริเวณนั้น หากมีการมีน้ำทะเลหนุนในคลองสาโรงทำให้ระบายออกไปไม่ได้ และพบปัญหามลภาวะจากครัวเรือน ไม่มีแหล่งน้ำในชุมชน มีน้ำใช้ภายในครัวเรือน
- ไม่มีที่สาธารณะ ถนนแคบ
- **กิจกรรม:**
- จัดชุมชนร่วมกับองค์กร wwf จัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิล และจัดการขยะแยกจากครัวเรือนนำไปใช้ประโยชน์
- เสริมความรู้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อบรมเรื่องภัยพิบัติ น้ำท่วม กลุ่มประชาชน(คนวัย 5 คน พัก 1) ผู้สูงอายุอยู่กลุ่มเดียวกันได้รับผลกระทบ
- แก้ปัญหาน้ำ 97 หลังที่อยู่บริเวณโดยรอบของชุมชนเป็นจุดรับขยะเมือง ที่กำลังหาทางออกในการปรับแต่งจากให้เหมาะสม
- ปรับสภาพบ้านเรือนรับสังคมสูงวัย ป้องกันการลื่นล้มทางลาดขึ้น

ด้านเศรษฐกิจ

- ชุมชนมีกีฬาสามัคคี เช่น เล่นบาสเกตบอล วอลเลย์บอล ฟุตบอล ฟุตซอล มีกิจกรรมการออกกำลังกาย
- **กิจกรรม:**
- มีการสอนการปลูกผักปลอดสารพิษ อบรมการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ
- สอนรายจ่าย รายรับรายได้ ปลูกผักสวนครัว
- เสริมความรู้เรื่องภัยพิบัติ น้ำท่วม
- อบรมกลุ่มแม่บ้าน สร้างพลังของสตรีในชุมชน

เดือน ร.ร. 30 พฤศจิกายน 2566

ด้านสังคม

- ชุมชนเริ่มดำเนินกิจกรรมการขยายตัวของชุมชนบริเวณริมน้ำทางรถไฟบ้านเชิงปัญญา เสพติด การกลั่นแกล้ง ความไม่ปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน
- ครัวเรือนมี 389 หลัง (บ้านเช่ารวมกว่า 200 หลัง)
- ประชากรจำนวนหนึ่งต้องการหาพื้นที่อยู่ใหม่(สมาชิกในครอบครัวขยาย) นอกจากนี้ต้องการยื่นสภาพบ้าน กับบ้านที่อยู่ริมทางรถไฟ 97 หลัง(ไม่รวมบนสืบรรดา)ที่เดือดร้อนหรือย้ายลงอยู่ในชีวิตประจำวัน
- **กิจกรรม:**
- ติดตั้งกล้อง CCTV เพิ่มแสงสว่าง
- ให้มีกิจกรรมอบรมเรื่องสังคมสูงวัย ทุกเช้าวันอาทิตย์ที่สอนของเดือน 9.00-12.00 น. เชื่อมกิจกรรมความสามัคคีในชุมชนผ่านกิจกรรมการลดรายจ่ายในครัวเรือน การจัดการขยะแยกจากใช้ประโยชน์ การดูแลสุขภาพ การส่งเสริมการออม การให้โอกาสในโลโก้ในกลุ่มผู้สูงอายุ

(ร่าง)แผนชุมชนบวลาเขาหิเก้าแสน พ.ศ.2567-2569

วิสัยทัศน์ : เป็นชุมชนมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย สะอาด ปลอดภัย มีรายได้
สามารถพึ่งตนเอง และมีส่วนร่วมการพัฒนา

ด้านสุขภาพ

- ส่วนใหญ่มีโรคเรื้อรัง และมีผู้ป่วยด้วยโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคไต โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดหัวใจ
- **กิจกรรม:**
- จัดทำแผนสุขภาพชุมชน อสม.เป็นศูนย์กลางสุขภาพ พร้อมมอบสิ่งอำนวยความสะดวก ทำแผนปรับพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยง กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพเด็ก
- จัดทำแผนสุขภาพชุมชน
- ทำโครงการออกกำลังกายและสุขภาพในการออกกำลังกายในสวน รน ออเดิน ตามรูปแบบที่เหมาะสม 3-5 วัน/สัปดาห์
- สานวนเด็กเล่น เป็นที่ทำการรณรงค์สุขภาพ

เดือน ร.ร. 30 พฤศจิกายน 2566

ด้านสภาพแวดล้อม

- ช่วงที่ฝนตกหนัก และมีน้ำท่วม น้ำจากคลองสาโรงไหลลงสู่คลอง ทำให้เกิดน้ำท่วม ส่งผลให้ชาวบ้านเสียหาย ทรัพย์สินเสียหาย พื้นที่ด้านน้ำข้าง ไม่มีทางระบายน้ำ พื้นที่ที่อยู่ใกล้คลองสาโรงเสี่ยงต่อการถูกกัดเซาะดิน
- มลพิษทางอากาศ เนื่องจากน้ำในคลองสาโรงมีกลิ่นเหม็น และพื้นที่ที่อยู่ใกล้คลองสาโรงเสี่ยงต่อการถูกกัดเซาะดิน
- มีปัญหามลพิษทางอากาศ อบรมเรื่องภัยพิบัติ น้ำท่วม กลุ่มประชาชน(คนวัย 5 คน พัก 1) ผู้สูงอายุอยู่กลุ่มเดียวกันได้รับผลกระทบ
- ร่วมแก้ปัญหามลพิษทางอากาศ อบรมเรื่องภัยพิบัติ น้ำท่วม กลุ่มประชาชน(คนวัย 5 คน พัก 1) ผู้สูงอายุอยู่กลุ่มเดียวกันได้รับผลกระทบ
- ร่วมแก้ปัญหามลพิษทางอากาศ อบรมเรื่องภัยพิบัติ น้ำท่วม กลุ่มประชาชน(คนวัย 5 คน พัก 1) ผู้สูงอายุอยู่กลุ่มเดียวกันได้รับผลกระทบ
- ร่วมแก้ปัญหามลพิษทางอากาศ อบรมเรื่องภัยพิบัติ น้ำท่วม กลุ่มประชาชน(คนวัย 5 คน พัก 1) ผู้สูงอายุอยู่กลุ่มเดียวกันได้รับผลกระทบ
- ร่วมแก้ปัญหามลพิษทางอากาศ อบรมเรื่องภัยพิบัติ น้ำท่วม กลุ่มประชาชน(คนวัย 5 คน พัก 1) ผู้สูงอายุอยู่กลุ่มเดียวกันได้รับผลกระทบ
- ร่วมแก้ปัญหามลพิษทางอากาศ อบรมเรื่องภัยพิบัติ น้ำท่วม กลุ่มประชาชน(คนวัย 5 คน พัก 1) ผู้สูงอายุอยู่กลุ่มเดียวกันได้รับผลกระทบ

ด้านอาชีพและรายได้

- อาชีพทำนา อาชีพประมง และอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- **กิจกรรม:**
- มีการสอนการปลูกผักปลอดสารพิษ อบรมการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ
- สอนรายจ่าย รายรับรายได้ ปลูกผักสวนครัว
- เสริมความรู้เรื่องภัยพิบัติ น้ำท่วม
- อบรมกลุ่มแม่บ้าน สร้างพลังของสตรีในชุมชน

เดือน ร.ร. 30 พฤศจิกายน 2566

ด้านสังคม

- ไม่มีแผนชุมชน ไม่มีแผนการรับมือภัยพิบัติ และการเตรียมความพร้อมการรองรับสังคมสูงวัย ยังมีคนเข้าไม่ถือสิทธิ์พื้นฐาน
- ชุมชนบวลาเขาหิเก้าแสนเป็นชุมชนที่มีกิจกรรมช่วยเหลือกลุ่ม หรือกลุ่ม กลุ่มอาชีพ มีบทบาทช่วยเหลือกันเองเมื่อได้รับผลกระทบต่างๆ ไม่รู้จะเป็นการช่วยเหลือการช่วยเหลือกันอยู่อย่างอาชีพและรายได้
- **กิจกรรม:**
- แก้ปัญหามลพิษทางอากาศ ติดตั้งกล้อง CCTV เพิ่มแสงสว่าง
- ให้มีกิจกรรมอบรมเรื่องสังคมสูงวัย เชื่อมกิจกรรมความสามัคคีในชุมชนผ่านกิจกรรมการลดรายจ่ายในครัวเรือน การจัดการขยะแยกจากใช้ประโยชน์ การดูแลสุขภาพ การส่งเสริมการออม การให้โอกาสในโลโก้ในกลุ่มผู้สูงอายุ
- จัดทำแผนสุขภาพชุมชนด้วยความรู้ทางสุขภาพ ครัวเรือน/กลุ่มอาชีพ กับกลุ่มสุขภาพ จัดอบรมการบริหารจัดการร่วมในการแก้ปัญหา
- มีกิจกรรมสุขภาพเพื่อเยาวชน ฟันฟู้ได้รับผลกระทบ มีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจ เช่น กลุ่มผลิตสินค้าเพื่อจำหน่าย

เมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา

1. มีระบบเตือนภัย 1 ระบบ ได้แก่ ป้ายเตือน
 หน่วยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ
 หน้าโรงเรียนชุมชน และหน้าโรงเรียน
 เทศบาลตำบลปาดัง
2. ได้ชุดความรู้ PM2.5 สำหรับเด็กวัย
 ประถม

การแจ้งเตือนระดับฝุ่น PM 2.5 และการปฏิบัติตัวลดเสี่ยง

	ระดับ 1 0-25	ไม่กระทบต่อสุขภาพ หรือกระทบน้อยมาก ทำกิจกรรมกลางแจ้งได้ปกติ
	ระดับ 2 26-37	กระทบต่อสุขภาพเล็กน้อย ปานกลาง โดยเฉพาะ "กลุ่มเสี่ยง" สามารถทำกิจกรรมกลางแจ้งได้ปกติ
	ระดับ 3 38-50	กระทบต่อสุขภาพปานกลาง โดยเฉพาะ "กลุ่มเสี่ยง" ลดระยะทำกิจกรรมกลางแจ้ง เฝ้าระวังอาการ ไอ แน่นหน้าอก
	ระดับ 4 51-90	กระทบต่อสุขภาพค่อนข้างมาก ลดระยะทำกิจกรรมกลางแจ้ง ควรสวมหน้ากากอนามัยป้องกัน
	ระดับ 5 91 up	กระทบต่อสุขภาพมาก งดทำกิจกรรมกลางแจ้ง และสวมหน้ากากอนามัยป้องกันตลอดเวลา

สามารถตรวจสอบสถานการณ์ ฝุ่น PM 2.5 ณ ปัจจุบันได้ที่แอปพลิเคชัน

จัดทำโดย โครงการประชาสังคมร่วมแรงเพื่อเปลี่ยนแปลงเมือง success ปาดังเบซาร์

เมืองโตนด้วน จังหวัดพทูลง

1. มีแผนบริหารจัดการน้ำสายห้วยซี้ค่าง ซึ่งจะช่วยฟื้นฟูระบบนิเวศร่วมกันระหว่างเทศบาลตำบลโตนด้วนและภาคประชาสังคม รวมถึงแผนพัฒนาเพื่อสร้างฝายน้ำมีชีวิต เพื่อดำเนินการต่อเนื่องในปี 2567
2. ได้กติการ่วมในการใช้น้ำในกลุ่มน้ำห้วยซี้ค่าง ซึ่งมาจากความต้องการของชุมชนและผู้ใช้น้ำภายในลุ่มน้ำ และได้รับการยอมรับการดำเนินการตามกติกาจากเทศบาลตำบลโตนด้วน

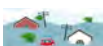
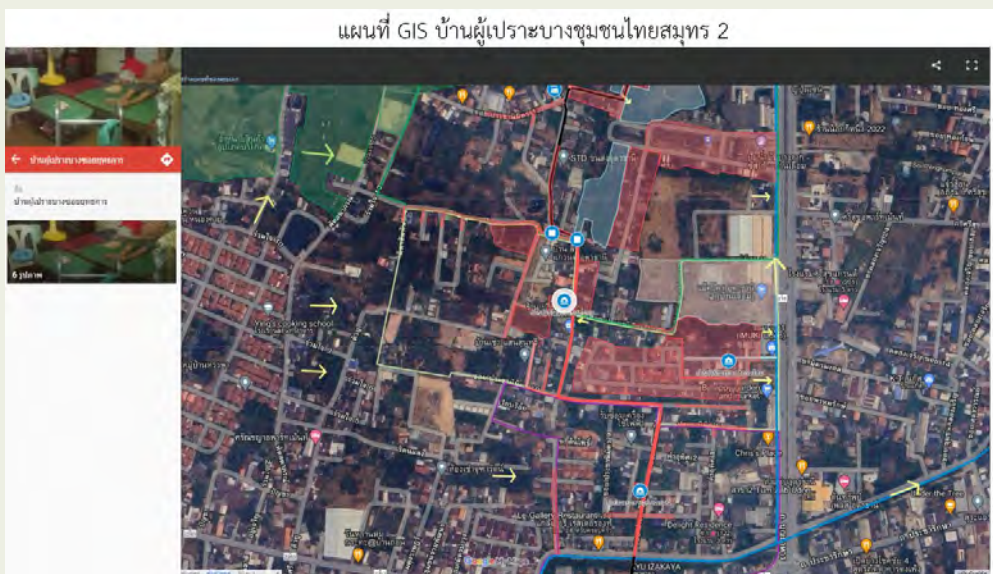
เมืองบ้านไผ่ และเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

1. ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง หรือ Mile Process ในการส่งเสริมศักยภาพกลุ่มผู้หญิงและเยาวชนเมือง

เมืองหนองสำโรง และเมืองสามพรา้ว จังหวัดอุดรธานี

1. เกิด Flood mapping ของชุมชนไทยสมุทร เพื่อเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกัน
2. เกิดแผนผังภูมินิเวศ ใน 2 พื้นที่ โดยนำข้อมูลบันทึกลงในฐานข้อมูล GIS เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการดำเนินงานของแต่ละเมือง
3. เกิดชุดข้อมูลสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาหน้าท่วมเมือง ของหน่วยราชการและชุดวิเคราะห์ปัญหาพร้อมแนวทางในการแก้ปัญหา
4. เกิดข้อเสนอร่วมในการจัดการน้ำท่วมเมือง

“ ตัวแทนของกลุ่มชุมชนชายขอบและกลุ่มชุมชนเปราะบาง
ได้รับการยอมรับเพิ่มมากขึ้น และความต้องการของกลุ่มคนเหล่านี้
ได้รับการจัดลำดับความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ในการบริหารจัดการ ”

เมืองควนลัง จังหวัดสงขลา

1. จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเกษตรสุภาพควนลัง (สมาชิก 42 ท่าน) เพื่อรวมตัวเกษตรกรที่มีการปลูกผัก ผลไม้ และพืชอื่นที่ไม่ใช้สารเคมี พร้อมสร้างความเข้มแข็งเพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางการตลาด และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาเกษตรเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยจัดทำข้อตกลงร่วมกันและจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสุภาพควนลัง จำนวน 10 ท่าน เพื่อรับผิดชอบและดูแลกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

**ข้อตกลงวิสาหกิจชุมชนเกษตรสุขภาพควนลัง
ตำบลควนลัง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**

หมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป

1. ชื่อระเบียบข้อนี้เรียกว่า “ข้อตกลงวิสาหกิจชุมชนเกษตรสุขภาพควนลัง ตำบลควนลัง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
2. ที่ตั้งกลุ่ม 1178 หมู่ 5 ตำบลควนลัง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
3. ข้อตกลงนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563

หมวดที่ 2 วัตถุประสงค์

- 4 วิสาหกิจชุมชน เกษตรสุขภาพควนลัง
 - 4.1 เพื่อรวมตัวเกษตรกรในพื้นที่ที่มีการปลูกผัก ผลไม้ และพืชอื่นๆ ที่มีความปลอดภัย ไม่ใช้สารเคมีในการผลิต
 - 4.2 จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาเกษตรกรและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
 - 4.3 สร้างแหล่งอาหารปลอดภัยเพื่อให้คนในชุมชนได้มีโอกาสเข้าถึงง่ายขึ้นและเกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้
 - 4.4 เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มและสามารถสร้างกระบวนการส่งเสริมการตลาดรวมถึงการสร้างอำนาจต่อรองทางการตลาดได้
 - 4.5 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
 - 4.6 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการแปรรูปและการถนอมอาหาร
 - 4.7 เพื่อรองรับการทำงานร่วมกับภาครัฐและ/หรือเครือข่ายต่างๆ

หมวดที่ 3 สมาชิก

- 5 คุณสมบัติสมาชิก
 - 5.1 เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาและถิ่นอาศัยอยู่ในจังหวัดสงขลา
 - 5.2 มีความรู้ความเข้าใจเห็นชอบด้วยหลักการของกลุ่มและสนใจงานพัฒนาการเกษตรแบบปลอดภัยอย่างแท้จริง
 - 5.3 เป็นผู้พร้อมจะปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มมา
- 6 การสมัครสมาชิก
 - 6.1 ต้องแจ้งความจำนงค์ขอเข้าร่วมกลุ่ม
 - 6.2 ต้องเป็นผู้ที่คณะกรรมการบริหารกลุ่ม มีมติเห็นชอบให้รับเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม
- 7 การพ้นจากสมาชิก

เมืองพะตง จังหวัดสงขลา

1. มีกิจกรรมชุมชน ประกอบด้วยตัวแทน
กลุ่มเปราะบาง กลุ่มอาชีพ กลุ่มต่างถิ่น
กลุ่มต่างด้าว โรงงาน

เมืองละงู จังหวัดสตูล

1. เครือข่ายการจัดการภัยพิบัติจังหวัด
สตูล ได้มีการจัดทำแผนกลุ่มเปราะบาง
ส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ การเลี้ยงปลาตู้
ในกระชกบก ในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ได้แก่
พื้นที่ 5 ตำบล ต.กำแพง เขาขาว ปาล์ม
พัฒนา ทุ่งหว้า และน้ำผุด

“ การดำเนินการที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้รับการบูรณาการเข้าสู่แผนพัฒนาและแนวทางการปฏิบัติของหน่วย งานปกครองส่วนท้องถิ่น ”

เมืองควนลัง จังหวัดสงขลา

1. ข้อเสนอแนะของกลุ่มผู้ใช้น้ำควนลังได้รับการเสนอโครงการเพื่อบรรจุเข้าแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา ปี 2566-2570 จำนวน 12 โครงการ

เมืองพะตง จังหวัดสงขลา

1. มีแผนและผังภูมินิเวศระดับเมืองของเมืองพะตงและชุมชนบ้านหลบมูมแผนที่เส้นทางน้ำ การใช้ประโยชน์ที่ดินผังเมือง การขยายตัวของอุตสาหกรรม การอนุรักษ์ระบบนิเวศ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน

เมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา

1. เทศบาลตำบลโตนดตันได้ทำการบรรจุข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการน้ำเข้าสู่แผนเทศบาลปี 2567 ได้แก่ การกำหนดให้มีการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมริมฝั่งคลองห้วยซี้ค้าง และปรับปรุงภูมิทัศน์ และได้ร่วมกับชมรมอนุรักษ์ห้วยซี้ค้างเพื่อฟื้นคืนสายน้ำเป็นสายน้ำแห่งวัฒนธรรม
2. เทศบาลได้บรรจุแผนการพัฒนาโดยเสนอของบประมาณในการสร้างฝายมีชีวิตจำนวน 2 แห่ง

เมืองหนองสรวง จังหวัดอุดรธานี

1. เทศบาลเมืองหนองสรวงได้รับข้อเสนอแผนป้องกันและรับมือน้ำท่วมเมืองรูปแบบเฉพาะหน้า ภายใต้ของโครงการนำร่องไปดำเนินการต่อ

บทที่ 4

ยุทธศาสตร์การปรับตัว
และเตรียมความพร้อม
ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
(Climate Adaptation and Urban
Climate Resilience Strategies)

โครงการ SUCCESS มุ่งเน้นสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ และพยายามเสริมสร้าง การเตรียมความพร้อมของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อนำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงนโยบายการพัฒนาและการวางแผนของเมืองโดยตรง ซึ่งยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมของเมืองและแผนปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศที่มีความเฉพาะในแต่ละพื้นที่ และมีชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนนี้ ได้ถูกพัฒนาขึ้นโดยอาศัยองค์ความรู้และเอกสารอ้างอิงที่ได้ จากกิจกรรมที่ดำเนินการ โดยยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง ความเข้มแข็งในการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเพิ่มขีด ความสามารถในการปรับตัวของชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะกลุ่มคนชายขอบ กลุ่มคนยากจน กลุ่มคนเปราะบางและกลุ่มผู้หญิง และให้กลายเป็นเมืองที่มีการพัฒนาอย่างครอบคลุมคน ทุกระดับและเท่าเทียมกัน รวมถึงการสนับสนุนความเป็นผู้นำให้กับภาคประชาสังคมท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วมกับชุมชนและหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ และเป็นการพัฒนายุทธศาสตร์ การเตรียมความพร้อมของเมือง และแผนปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศโดยชุมชนมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์สำคัญด้านการเตรียมพร้อมรับมือ ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

1 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการพัฒนาเมืองเพื่อเตรียมพร้อมต่อการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ย่อยของภาคใต้ ประกอบด้วย

1) ส่งเสริมระบบแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ระบบผังเมือง:

☀ **กรณีศึกษา เมืองโตนดั่ว:** กำหนดแผนแนวทางกติกากำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมือง

2) ส่งเสริมการบริหารจัดการเมืองอย่างมีส่วนร่วม:

☀ **กรณีศึกษา เมืองพะตง:** ส่งเสริมการพัฒนากลไกการแก้ปัญหาเมืองร่วมกัน โดยอาศัยการจัดทำแผนและผังภูมิโนเวตชุมชนแบบมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ย่อยของภาคอีสาน ประกอบด้วย

1) เมืองบนฐานระบบนิเวศ (ecosystem-based solutions): ผลักดันการขับเคลื่อนการใช้แผนผังภูมินิเวศเพื่อการพัฒนาเมืองบนฐานระบบนิเวศธรรมชาติ:

☀ **กรณีศึกษา เมืองสระใคร:** การอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านไชยา อ.สระใคร จากการประกาศเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยป่าชุมชน 718 ไร่ เดิมดูแลโดยชุมชนบ้านไชยา แต่ภายหลังกลายเป็นพื้นที่ราชพัสดุ ชุมชนไม่สามารถดูแลระบบนิเวศป่าได้เหมือนเดิม ส่งผลต่อ ความมั่นคงทางอาหาร ปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะ ปัญหาด้านสังคม (อุบัติเหตุ อาชญากรรม) ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ไฟฟ้า)

☀ **กรณีศึกษา ชุมชนโคกแมงเงา:** การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนเมืองโคกแมงเงา เพื่อลดผลกระทบจาก น้ำเสีย ขยะ และไฟฟ้าดับ

2 ยุทธศาสตร์พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพและความอยู่ดีมีสุขของชุมชนและกลุ่มเปราะบาง

ยุทธศาสตร์ย่อยของภาคใต้ ประกอบด้วย

1) ความมั่นคงทางอาชีพและรายได้:

☀ **กรณีศึกษา เมืองบ่อया:** โดยสำรวจทักษะของผู้ว่างงาน (แม่บ้าน/ผู้สูงอายุ ติดบ้าน) ทักษะฝีมือบริการด้านต่าง ๆ อาทิ งานช่าง งานแม่บ้าน งานครัว/อาหาร ประมง รถมอเตอร์ไซด์ ฯลฯ พร้อมพิจารณาฐานทรัพยากรในชุมชน อาทิ ประมง ผัก ไม้ผล ลูกสน ขยะพลาสติก ของใช้มือสอง นำมาวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดอาชีพและรายได้ มีการทำงานเป็นเครือข่ายส่งต่อ และสร้างจุดจำหน่าย หรือยกระดับผลิตภัณฑ์ สร้างกติกางานร่วมกัน

☀ **กรณีศึกษา เมืองพะตง:** ส่งเสริมการประกอบอาชีพ สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นกลุ่มเปราะบาง

2) ความมั่นคงทางด้านที่อยู่อาศัย:

☀ **กรณีศึกษา เมืองบ่อया:** ประสานการหาทางออกร่วมกับเจ้าภาพที่ดินของรัฐ/เอกชน รวมกลุ่มสมาชิก บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม พร้อมกับร่วมมือกันปรับปรุงสภาพบ้าน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอยู่อาศัย โดยชุมชนที่อาศัย

ในที่ดินรัฐได้รับการทำสัญญาเช่าระยะยาว มีการปรับปรุงสภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัย และร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยในระยะยาว

3) การสร้างความเข้มแข็งขององค์กร และพลังทางสังคม:

☀ **กรณีศึกษา เมืองบ๋อย่าง:** วางรากฐานการพัฒนาในระดับชุมชน สำรวจและประสานความร่วมมือในระดับพื้นที่ชุมชน จัดโซน ประสานกลุ่มอาชีพ กลุ่มวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ตัวแทนของแต่ละภาคส่วนในชุมชนมาร่วมพัฒนา สร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วม บนฐานจิตอาสาและมีรายได้รองรับ มีการพัฒนาศักยภาพแกนนำในด้านการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การบริหารจัดการการเงิน การทำแผนและผังชุมชน และต่อยอดนำตัวแทนพื้นที่/อาชีพมาร่วมจัดตั้งองค์กรนิติบุคคลระดับเมือง

☀ **กรณีศึกษา เมืองปาดังเบซาร์:** โดยการถ่ายทอดความรู้ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ก๊าซคาร์บอน ให้แก่ ประชาชนเยาวชน และ หน่วยงานทุกภาคส่วน และสร้างเครือข่ายชุมชนลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเข้าสู่สังคมคาร์บอนต่ำ

4) สร้างเสริมองค์ความรู้และการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการ:

โดยขับเคลื่อนการบูรณาการจัดทำแผนคุณภาพชีวิตของประชากรเมืองพะตงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดร่วมกับชุมชน

ยุทธศาสตร์ย่อยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

1) สิทธิต่อเมือง (Right to the city): การส่งเสริมสิทธิในเรื่องที่อยู่อาศัย และสิทธิในการมีโอกาสมบรรลุความอยู่ดีมีสุขของกลุ่มคนจนในเมือง:

☀ **กรณีศึกษา เมืองขอนแก่นและเมืองบ้านไผ่:** ประสบปัญหาชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีสัญญาเช่า และไม่มีสิทธิในที่อยู่อาศัย (พื้นที่การรถไฟ) ซึ่งภายในปี 2571 จะต้องกลายเป็นคนไร้ที่อยู่อาศัยฉับพลัน จากโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ เป็นกลุ่มคนจนระดับล่างของเมือง ไม่มีความแน่นอนในอาชีพและรายได้ เป็นแรงงานนอกระบบรายวัน นอกจากนี้ยังอยู่ในเส้นทางของการระบายน้ำ/ร่องน้ำ เกิดน้ำท่วม, น้ำเน่าขังซ้ำซาก ปัญหาเร่งด่วนคือที่อยู่อาศัยและคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้อยู่อาศัยยริมราง โดยเสริมพลังชุมชน และเปิดพื้นที่การสนทนาท้องถิ่น

3 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเมืองอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ย่อยของภาคใต้ ประกอบด้วย

1) การบริหารจัดการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตร และการรักษาความมั่นคงทางอาหาร:

☀ **กรณีศึกษา เมืองควนลัง:** โดยมีแนวทางในการพัฒนาคลองกลางที่มีตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพิ่มศักยภาพการผลิตของเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ โดยเฉพาะส้มโอ นาข้าว เกษตรผสมผสาน มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร รมณงค์ เพิ่มพื้นที่สีเขียว จัดทำธรรมนูญครัวเรือนเกี่ยวกับการใช้น้ำและสร้างผู้ผลิต รวมทั้งผู้บริโภคอย่างชาญฉลาด ร่วมมือกับภาคธุรกิจเอกชนในการผลิตและจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรและการท่องเที่ยวชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง เด็ก ผู้หญิง ให้มีทรัพยากรน้ำใช้อย่างเพียงพอ รวมถึงประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแล และเยียวยาที่เหมาะสม

2) การบูรณาการการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม:

☀ **กรณีศึกษา เมืองพะตง:** โดยการจัดทำแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แผนธรรมาภิบาลโรงงาน แผนอาชีพวนามัยร่วมกับหน่วยงานหลักในพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาระบายน้ำ การขุดลอก การจัดการขยะอุดตัน (คัดแยกขยะ) อนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กำหนดมาตรการการใช้ประโยชน์ที่ดิน การออกข้อกำหนด รวมถึงการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

☀ **กรณีศึกษา เมืองโดนดด้วน:** เพื่อให้พื้นที่มีน้ำใช้เพียงพอทั้งอุปโภค บริโภค ตลอดทุกช่วงฤดูกาลและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นการสำรวจวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ที่มีผลกระทบการบริหารจัดการน้ำสายห้วยซี้ค่าง และเมืองโดนดด้วน ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลจากการสำรวจวิเคราะห์ข้อมูล และหาทางแก้ปัญหาสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ครอบคลุมทุกมิติทุกเครือข่าย กลุ่มอาชีพ กลุ่มเปราะบาง และวิถีชีวิตคนโดนดด้วน และวางแผนการจัดกิจกรรม ในการบริหารจัดการน้ำ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกเครือข่าย ทุกองค์กรของเมืองโดนดด้วน เพื่อส่งผลให้การบริหารจัดการน้ำเกิดขึ้นแบบยั่งยืน

☀ **กรณีศึกษา เมืองบ่อयाງ:** โดยสร้างชุมชนสีเขียวที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี เพิ่มพื้นที่สีเขียว มีการจัดการขยะเปียก ขยะรีไซเคิล นำมาใช้ประโยชน์ใหม่ สร้างเศรษฐกิจหมุนเวียน มีการปลูกผักเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ ในระดับครัวเรือน รวมถึงการสร้างความปลอดภัยจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะปัจจัยด้านอากาศร้อน วาตภัย อุทกภัยตามฤดูกาล

3) การบริหารจัดการน้ำท่วม น้ำแล้งแบบบูรณาการ:

☀ **กรณีศึกษา เมืองละงู:** เพื่อสร้างกลไกบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ และมีคณะทำงานระดับพื้นที่ เพื่อลดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรโดยเฉพาะทรัพยากรน้ำอย่างมีคุณค่า

4) เสริมสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ:

☀ **กรณีศึกษา เมืองละงู:** เพื่อจัดทำแผนพัฒนาและธรรมนูญคลองละงู สร้างความร่วมมือภาคีเครือข่ายแก้ปัญหาประเด็นร่วมบนฐานสังคมและ พหุวัฒนธรรม สร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของร่วมในพื้นที่ครอบคลุม ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำของคลองละงู และสร้างองค์กรระดับลุ่มน้ำ เป็นเจ้าภาพหลัก ในการประสานความร่วมมือ ระดมทรัพยากรจากภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

☀ **กรณีศึกษา เมืองโตนดด้วน:** สร้างระบบนิเวศสายน้ำ สายชีวิต โดยการสำรวจข้อมูลเพื่อค้นหาความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และระบบการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมา กำหนดแนวทาง กติกา ร่วมกับกลุ่มองค์กร ในการบริหารจัดการน้ำสายห้วยชีค่า ตามวิถีชีวิตของเมืองโตนดด้วน และจัดทำช่องทาง ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการรับรู้อย่างทั่วถึง และฟื้นฟูวัฒนธรรม ท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาบูรณาการเพื่ออนุรักษ์สายน้ำห้วยชีค่า

4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการเมือง และภัยพิบัติเพื่อความเท่าเทียมและเป็นธรรมเพื่อเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Governance)

ยุทธศาสตร์ของภาคใต้ ประกอบด้วย

1) การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการ:

☀ **กรณีศึกษา เมืองปาดังเบซาร์:** โดยการพัฒนากลไกบริหารจัดการกลางระดับเมือง จัดทำแผนและผังภูมิโนเวศและกติกามืองปาดังเบซาร์ การพัฒนาระดับหรือปรับปรุงผังเมือง/เทศบัญญัติการใช้ประโยชน์ที่ดิน ให้มีความสอดคล้องกับพื้นที่ การเพิ่มช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้และเชี่ยวชาญ มีการประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) พัฒนาระบบการสื่อสาร:

☀ **กรณีศึกษา เมืองโตนดด้วน:** มีสื่อประชาสัมพันธ์สร้างความตระหนักรู้ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ภัยพิบัติที่เชื่อมโยงทุกเครือข่าย

3) การจัดการความรู้เพื่อรับมือภัยพิบัติ:

☀ **กรณีศึกษา เมืองโตนดด้วน:** ร่วมมือกับภาคี เครือข่าย หน่วยงาน องค์กร และกลุ่มเปราะบางเพื่อประสานความรู้ จัดกิจกรรมสร้างความตระหนัก เตรียมพร้อมในการรับมือภัยพิบัติ และ ประสานงานกับหน่วยงาน สถานศึกษา ในเมืองโตนดด้วน จัดให้มีหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อสร้างความตระหนัก พร้อมทั้งจะดูแลสายน้ำห้วยซึ้ง่าง ที่มีระบบนิเวศที่ดีให้คงอยู่ตลอดไป

ยุทธศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

1) การปกครองเมืองแบบร่วมมือของพหุภาคี (Multi-stakeholder collaborative governance):

☀ **กรณีศึกษา เมืองหนองสำโรง:** ภัยพิบัติน้ำท่วม เกิดจากสภาพทางกายภาพ มีลักษณะเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำ สิ่งปลูกสร้างและที่อยู่อาศัยไม่มีการควบคุมที่เหมาะสม เกิดการกั้นการไหลของน้ำจนทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วม ปัญหาการจัดการเชิงสถาบันและการไม่รวมกลุ่มในชุมชนเพื่อแก้ปัญหาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ปัญหาน้ำท่วมยังคงไม่ถูกแก้ไข

☀ **กรณีศึกษา เมืองสามพราวั:** การเปลี่ยนแปลงประโยชน์การใช้ที่ดิน รัฐมีแผนที่จะเปลี่ยนพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน (นรส.) ให้เป็นหน่วยงานราชการ ทำให้ชาวบ้านต้องโยกย้ายและเกิดปัญหาการไร้ที่อยู่

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

แหล่งข้อมูลในการอ่านประกอบ

ภายใต้โครงการ “**ประชาสังคมร่วมแรงเพื่อเปลี่ยนแปลงเมือง**” ได้จัดทำเว็บไซต์โครงการ โดยมีรายละเอียดกิจกรรมที่ดำเนินงานตลอดโครงการ จดหมายข่าวที่มีการรายงานความก้าวหน้าทุกๆ 6 เดือน เอกสารการนำเสนอองค์ความรู้ต่าง ๆ ภายใต้โครงการ รวมถึงสื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่ภายใต้โครงการ

ทั้งนี้ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการประเมินความเปราะบางสามารถหาอ่านและดาวน์โหลดได้ ดังนี้

1 รายละเอียดการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการ SUCCESS

<https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success.html>

2 รายงานความเปราะบาง

เมืองควนลัง จ.สงขลา	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Khuan-Lang-Final-reports-on-climate-vulnerability-assessments.pdf
เมืองพะตง จ.สงขลา	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Patong-Final-reports-on-climate-vulnerability-assessments.pdf
เมืองบ่อयाง จ.สงขลา	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Bo-Yang-Final-reports-on-climate-vulnerability-assessments.pdf
เมืองปาดังเบซาร์ จ.สงขลา	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Padang-Besar-Final-reports-on-climate-vulnerability-assessments.pdf

เมืองโตนดด้วน จ.พัทลุง	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Tanoddoun-Final-reports-on-climate-vulnerability-assessments.pdf
เมืองละงู จ.สตูล	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-La-ngu-Final-reports-on-climate-vulnerability-assessments.pdf
เมืองขอนแก่น จ.ขอนแก่น	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Khon-Kaen-Final-reports-on-climate-vulnerability-assessments.pdf
เมืองบ้านไผ่ จ.ขอนแก่น	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Ban-Phai-Final-reports-on-climate-vulnerability-assessments.pdf
เมืองสามพรา้ว จ.อุดรธานี	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Sam-Phrao-Final-reports-on-climate-vulnerability-assessments.pdf
เมืองหนองสำโรง จ.อุดรธานี	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Nongsamrong-Final-reports-on-climate-vulnerability-assessments.pdf
เมืองสระใคร จ.หนองคาย	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Sakhrui-Final-reports-on-climate-vulnerability-assessments.pdf
เมืองหนองคาย จ.หนองคาย	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Nong-Khai-Final-reports-on-climate-vulnerability-assessments.pdf

3 สรุปภาพรวมโครงการนำร่อง

พื้นที่ภาคใต้ (สงขลา พัทลุง สตูล)	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Pilot-project-brief-South.pdf
พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย)	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Pilot-project-brief-NE.pdf

4 ยุทธศาสตร์การรับมือของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เมืองควนลัง จ.สงขลา	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Southern-Strategy-01-1.pdf
เมืองพะตง จ.สงขลา	www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Southern-Strategy-01-2.pdf
เมืองบ่อয়ง จ.สงขลา	www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Southern-Strategy-02-1.pdf
เมืองปาดังเบซาร์ จ.สงขลา	www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Southern-Strategy-02-2.pdf
เมืองโตนดด้วน จ.พัทลุง	www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Southern-Strategy-03.pdf
เมืองละงู จ.สตูล	www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Southern-Strategy-04.pdf
ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ	www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Northeast-Strategy.pdf

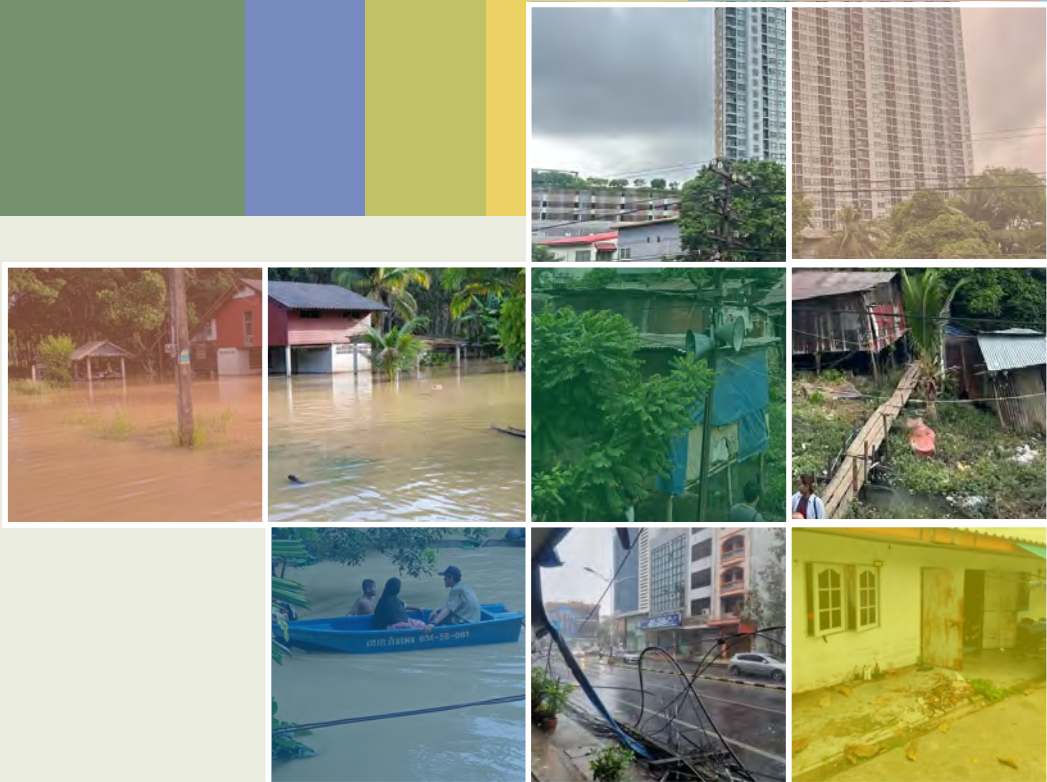
5 รายงานฉบับสมบูรณ์ 8 โครงการนำร่อง

มูลนิธิ SCCCRN	โครงการนำร่อง “จัดทำแผนและผังภูมินิเวศเพื่อการบริหารจัดการน้ำและรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ”
	https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/01-SUCCESS-final-report-pilot-project.pdf

สมาคมอาสาสร้างสุข	โครงการนำร่อง “เสริมสร้างองค์กรชุมชนเข้มแข็งเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงของเมืองและสภาพแวดล้อม” https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/02-SUCCESS-final-report-pilot-project.pdf
สมาคมสร้างสุขชุมชนคนเมืองลุง	โครงการนำร่อง “พัฒนาการมีส่วนร่วมจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำสายห้วยข้าค่างนำไปสู่ความเข้มแข็งของกลุ่มองค์กรอาชีพชุมชนเมืองโดนดด้วน” https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/03-SUCCESS-final-report-pilot-project.pdf
สมาคมผู้บริโภคสตูล	โครงการนำร่อง “พัฒนากลไกภาคีเครือข่ายอนุรักษ์ ปันฟูและใช้ประโยชน์คลองละงู” https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/04-SUCCESS-final-report-pilot-project.pdf
สมาคมผู้บริโภคจังหวัดขอนแก่น	โครงการนำร่อง “ขอนแก่นสนทนา : เพื่อการเปลี่ยนแปลงเมืองสู่สิทธิที่อยู่อาศัยที่มั่นคงภายใต้การมีส่วนร่วมออกแบบสภาพแวดล้อมและภูมิอากาศของคนทุกคน (Khonkaen Dialogue)” https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/05-SUCCESS-final-report-pilot-project.pdf
มูลนิธิชุมชนอีสาน	โครงการนำร่อง “พัฒนาเมืองแบบร่วมคิด ร่วมทำ บนฐานระบบนิเวศ” https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/06-SUCCESS-final-report-pilot-project.pdf
สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์	โครงการนำร่อง “เมืองเปลี่ยนชุมชนขยับ: กระบวนการปรับตัวและรับมือการเปลี่ยนแปลงของเมืองอุดรธานีแบบพหุผู้กระทำการ” https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/07-SUCCESS-final-report-pilot-project.pdf
มูลนิธิอนุรักษ์ปาดันน้ำสงขลา	โครงการนำร่อง “การเตรียมพร้อมรับมือภาวะโลกเดือดเครือข่ายเมืองภาคใต้” https://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-final-report-pilot-project-08.pdf

โครงการประชาสังคมร่วมแรงเพื่อเปลี่ยนแปลงเมือง Strengthening Urban Climate Governance for Inclusive, Resilient and Sustainable Societies in Thailand (SUCCESS)

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
Thailand Environment Institute (TEI)

Funded by
the European Union

Maastricht University

คำสงวนสิทธิ์: เอกสารเผยแพร่โครงการ SUCCESS จัดทำขึ้นโดยได้รับการสนับสนุน
จากสหภาพยุโรป ซึ่งทีมงานโครงการ SUCCESS มีหน้าที่รับผิดชอบเนื้อหาทั้งหมด
โดยเนื้อหาดังกล่าวไม่จำเป็นต้องสะท้อนมุมมองของสหภาพยุโรป